

**KULTURA MIRA - ČASOPIS CENTRA ZA
MIR, NENASILJE I LJUDSKA PRAVA**

tema broja:

VIJEĆE ZA PREVENCIJU

suradnja

nenasilje

sigurnost

razvoj

dijalog

godina: 2011.

Naša misija: Izgradnja društva temeljenog na kulturi mira

sadržaj

1. Suradnja civilnog i javnog sektora: Vijeće za prevenciju	4
2. Prioritetni problemi u zajednici: Nasilje među djecom i mladima	6
3. Prevencija problema: Škola bez nasilja	10
4. Zapisnik sa sastanka stručne skupine Vukovar	14
5. Alkoholizam kao prioritetni problem	18
6. Prekršaji protiv javnog reda i mira	22
7. Obiteljsko nasilje	30
8. Prevencija obiteljskog nasilja: Psihosocijalni tretman	34
9. Odsjek prevencije PU Osječko-baranjske	36
10. Uloga volonterstva u prevenciji društvenih problema	40
11. Građani – ključni dionici u planiranju dugoročnih rješenja	42
12. Razvoj civilnog društva: Šalter	46
13. Prevencija na engleski način: Bristol	48

VIJEĆE ZA PREVENCIJU

Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek udruga je građana koja, od samog osnutka 1992. godine, provodi aktivnosti i projekte koji doprinose uspostavi održivog mira i razvoju demokracije. Kroz svoj rad okuplja mnoge pojedince iz civilnog, javnog i poslovnog sektora te jača međusektorsku suradnju. Na osnovu postignute vrlo dobre suradnje s Policijskom upravom osječko-baranjskom u siječnju 2009. potpisana je Povelja o suradnji te Centa za mir Osijek i policija zajednički osmišljavaju projekt "Građani, policija i lokalna uprava zajedno prema participatornoj demokraciji". Projekt je usmjeren na uspostavu, razvoj i jačanje uloge gradskih Vijeća za prevenciju u Osijeku, Vukovaru i Belom Manastiru.

Vijeće za prevenciju djeluje pri gradskoj upravi kao koordinacijsko tijelo koje okuplja predstavnike raznih institucija i građana na suradnju po pitanju rješavanja problema zajednice i podizanja kvalitete života građana. Vijeće kroz svoj rad jača suradnju civilnog i javnog sektora u prevenciji nasilja, ovisnosti i drugih problema zajednice koji se tiču mira i sigurnosti.

Aktivnosti Vijeća za prevenciju

- istražuje probleme i potrebe zajednice**
 Šarolik sastav Vijeća i dijalog okupljenih stručnjaka, omogućuje stvaranje jasnije slike o zajednici i njezinim konkretnim problemima. Istraživanje problema i potreba prvi je korak u radu Vijeća. Podaci se prikupljaju direktno od građana ili istraživanjem statističkih podataka kako bi Vijeće radilo na stvarnim potrebama zajednice. Građane i marginalizirane skupine moguće je dodatno propitati pomoću anketa ili intervjua putem animiranja skupine volontera.
- predlaže ad-hoc aktivnosti prevencije**
 Neki od problema zajednice mogu biti urgentni i treba ih što žurnije rješavati. Vijeće ima mogućnost na takve potrebe reagirati na redovnim ili izvanrednim sastancima uz donošenje prijedloga aktivnosti kojima će se odgovarati na nastali problem.
- izrađuje plan prevencije za duže razdoblje (1-2 godine)**
 Kako bi se osigurao kontinuitet rada i kvalitetan odgovor na potrebe u zajednici, Vijeće određuje prioritete rada i okuplja relevantne dionike za rješavanje određenog problema te predlaže preventivne aktivnosti za postizanje željenog učinka. Plan prevencije donosi se konsenzusom svih uključenih, a sadržajno obuhvaća analizu problema, ciljeve i očekivane rezultate, konkretne aktivnosti, vremenski rok i odgovorne osobe za provedbu.
- formira stručne skupine**
 Na osnovu definiranih problema od strane Vijeća za prevenciju, Vijeće okuplja stručne i kompetentne osobe koje zajednički promišljaju i izrađuju preporuke za odgovaranje na konkretne probleme. Stručne skupine sudjeluju u provedbi predloženih mjera i aktivnosti.

- predlaže izmjene/dopune javnih politika i propisa**
 Vijeće u svom radu može ukazati na potrebu pažljivije provedbe i/ili promijene određenih javnih politika i propisa, posebno onih koje se odnose na lokalnu zajednicu (npr. Odluka o komunalnom redu).
- informira i angažira građane i skupine građana u aktivnostima prevencije**
 Najvažniji dio rada Vijeća odnosi se na kontinuirano promoviranje Plana prevencije i umjeravanje građana i institucija na zajednički rad u provedbi Plana prevencije. Vijeće posebno potiče marginalizirane skupine i one na koje se problem direktno odnosi na aktivno sudjelovanje. Vijeće osigurava medijsku podršku u provedbi aktivnosti.
- redoviti sastanci Vijeća**
 Kako bi se osigurao kontinuitet rada Vijeće za prevenciju sastaje se kvartalno. Vijeću predsjedava gradonačelnik/ca ili njegov/a zamjenik/ca. Sjednice Vijeća prilike su za nove prijedloge poboljšanja i učinkovitosti rada i suradnje.

Sjednice vijeća za prevenciju

Struktura Vijeća za prevenciju:

NASILJE MEĐU DJECOM I MLADIMA

Ružica Pandža, dipl. soc.
radnica – povodom okruglog
stola „Odgovorno roditeljstvo“
održanog u Vukovaru

- ❑ Svjedoci smo sve većeg nasilja među djecom i mladima. Nažalost, ono je postalo svakodnevna pojava u školama. Prema novinskim izvještajima kojima su ispunjene crne kronike u zadnje je vrijeme u Hrvatskoj zabilježen porast kriminalnih radnja koje su završavale i ubojstvima, a počinili su ih maloljetnici.
- ❑ Nasilništvo među školskom djecom nesumnjivo je vrlo stara pojava. Činjenica da neka djeca bivaju često i sustavno uznemiravana i napadana od strane ostale djece opisana je u književnim djelima, a i mnogi odrasli ljudi imaju osobno iskustvo o tome iz svojih vlastitih školskih dana.
- ❑ Nasilje među djecom i mladima nije novi fenomen, no tek je u novije vrijeme šire poznat našoj javnosti.

ŠTO JE NASILJE, A ŠTO ZLOSTAVLJANJE?

SUKOB

Posljedica različitosti u mišljenju, željama, opažanjima, stavovima. Po sebi nije ni pozitivan ni negativan. To je prilika za napredak, no može prerasti u nasilje.

NASILJE

Agresivno ponašanje prema drugoj osobi, imovini ili sebi s namjerom nanošenja boli, patnje drugome.

ZLOSTAVLJANJE

Agresivno ponašanje koje traje duže vrijeme, opetovano je usmjereno na istu osobu.

VRSTE NASILJA

- FIZIČKO** – udaranje, guranje, šamaranje, čupanje
- VERBALNO** – ruganje, ismijavanje, ogovaranje, prijetnja, omalovažavanje
- SOCIJALNO/EMOCIONALNO** – izoliranje, isključivanje iz grupe
- SEKSUALNO** – neželjeni dodiri, neprimjereni komentari
- KULTURALNO** – vrijeđanje na nacionalnoj, rasnoj, religijskoj osnovi
- EKONOMSKO** – krađa, iznuđivanje novca

ISTRAŽIVANJA O VRŠNJAČKOM NASILJU

- ❑ O ovoj problematici počelo se više pisati i istraživati 70-ih godina prošlog stoljeća, posebno u skandinavskim zemljama (Norvežanin Dan Olweus) koje su izradile i nacionalne programe protiv nasilja među djecom i mladima.
- ❑ Kod nas o toj problematici postoji manji broj istraživanja.
 - Takvo jedno istraživanje (nasilja među djecom) provedeno je 2003. god. od strane Poliklinike za zaštitu djece grada Zagreba na uzorku od 5000 djece u 22 škole (27% djece izjavilo je da su žrtve vršnjačkog nasilja),
 - te 2004. god. UNICEF-ovo istraživanje u 84 osnovne i 9 srednjih škola (oko 10% djece žrtve su nasilja).
- ❑ Istraživanja UNICEF-a u drugim zemljama pokazala su da se postotak djece koja kontinuirano trpe nasilje kreće od 15% do 20%.

Koliko ima nasilničkog ponašanja među djecom i mladima na području Vukovarsko-srijemske županije?

- ❑ Obiteljski centar Vukovarsko-srijemske županije, radi procjene stanja i utvrđivanja rizične skupine djece i mladih na području naše županije, zatražio je i obradio dobivene podatke iz više izvora:
 - osam policijskih postaja o broju mladih počinitelja kaznenih i prekršajnih djela nasilničkog ponašanja za 2008. god. te za prvih šest mjeseci 2009. god.

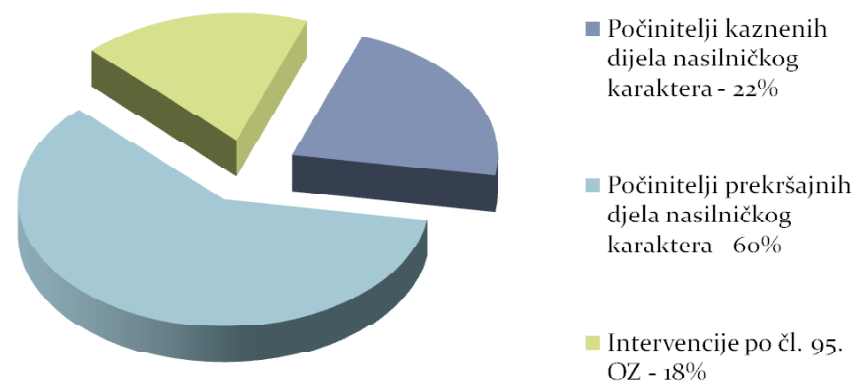

Okrugli stol „Odgovorno roditeljstvo“

- triju centara za socijalnu skrb o broju prijavljene djece i mladih nasilničkog ponašanja te broju i vrstama izrečenih mjera od 01.01. do 30.06.2009. god.
- osam osnovnih i 5 srednjih škola o broju evidentirane djece nasilničkog ponašanja te broju i vrstama izrečenih pedagoških mjera za proteklu 2008./2009. školsku godinu.
(Podatke je dostavilo 5 osnovnih i 2 srednje škole.)

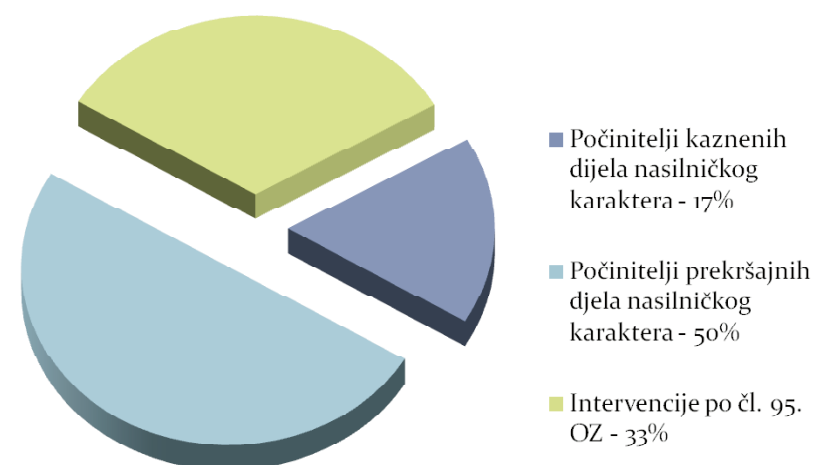
PODATCI **POLICIJSKIH POSTAJA** O MALOLJETNIM POČINITELJIMA KAZNENIH I PREKRŠAJNIH DJELA NASILNIČKOG KARAKTERA TE BROJU INTERVENCIJA PO ČL. 95. OBITELJSKOG ZAKONA

- Ukupan broj prijava i intervencija u 2008. godini bio je 411

PODATCI **POLICIJSKIH POSTAJA** O MALOLJETNIM POČINITELJIMA KAZNENIH I PREKRŠAJNIH DJELA NASILNIČKOG KARAKTERA TE BROJU INTERVENCIJA PO ČL. 95. OBITELJSKOG ZAKONA

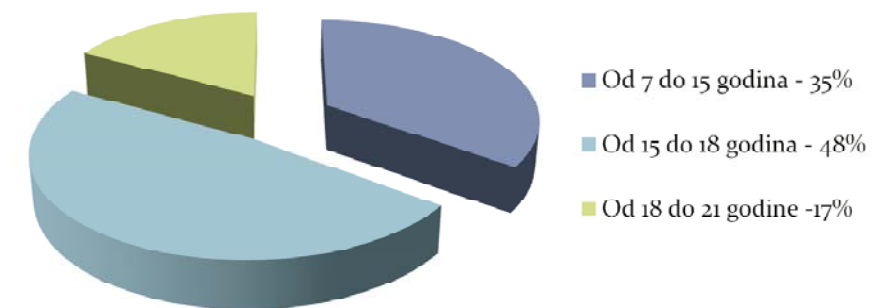
- Ukupan broj prijava i intervencija od 01.01.2009. do 30.06.2009. bio je 140

PODATCI **CENTARA ZA SOCIJALNU SKRB** O BROJU PRIJAVLJENE DJECE I MLADIH NASILNIČKOG PONAŠANJA TE BROJU I VRSTI IZREČENIH MJERA OD 01.01. DO 30.06.2009.

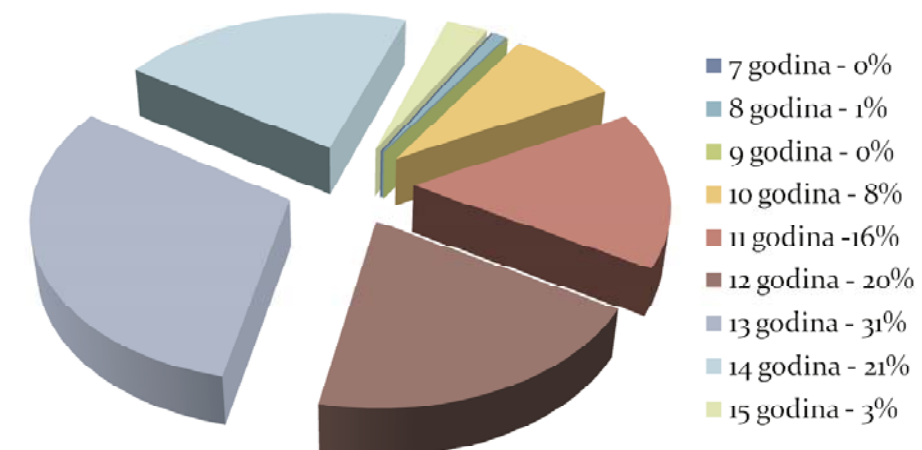
- ☐ CZSS-i su zaprimili **96** obavijesti/prijava djece i mladih zbog nasilničkog ponašanja

Broj prijavljene djece i mladih nasilničkog ponašanja prema dobi

PODATCI **OSNOVNIH ŠKOLA** O BROJU EVIDENTIRANE DJECE NASILNIČKOG PONAŠANJA TE BROJU I VRSTAMA IZREČENIH PEDAGOŠKIH MJERA ZA PROTEKLU ŠKOLSKU GODINU 2008./2009.

Broj evidentiranih učenika nasilničkog ponašanja prema dobi

ŠKOLA BEZ NASILJA

Baš kao i odrasli, i djeca se ponekad sukobljavaju, a kako još ne znaju zrelije riješiti sukob posvađaju se, izvrijeđaju ili se potuku. Djeca se, posebno dječaci, vole uspoređivati i odmjeravati u snazi i tjelesnoj spremnosti i moći. Kad se stvore odnosi „tko jači, taj kvači“ oni postaju obrazac ponašanja obilježavajući i usmjeravajući odnose u skupinama. Ima djece koja su agresivna. Želeći kontrolirati svijet oko sebe i zaštititi se, ona viču, tuku se ili nanose neku drugu štetu drugima kad se osjećaju nesigurnima i ugroženima.

Ovakva i slična ponašanja koja se pojavljuju u odnosima vršnjaka nazivamo vršnjačko nasilje.

Vršnjačko nasilje ili zlostavljanje skup je namjernih negativnih postupaka koji su dugotrajni, usmjereni na istog učenika od strane jednog ili grupe učenika.

Da bi neko nasilje bilo vršnjačko potrebni su sljedeći elementi:

- želja da se nekoga povrijedi,
- akcija povređivanja,
- nerazmjer snaga,
- ponavljanje ponašanja,
- nepravedno korištenje snage,
- vidljivo uživanje zlostavljača i osjećaj potlačenosti žrtve.

Vršnjačko nasilje može biti:

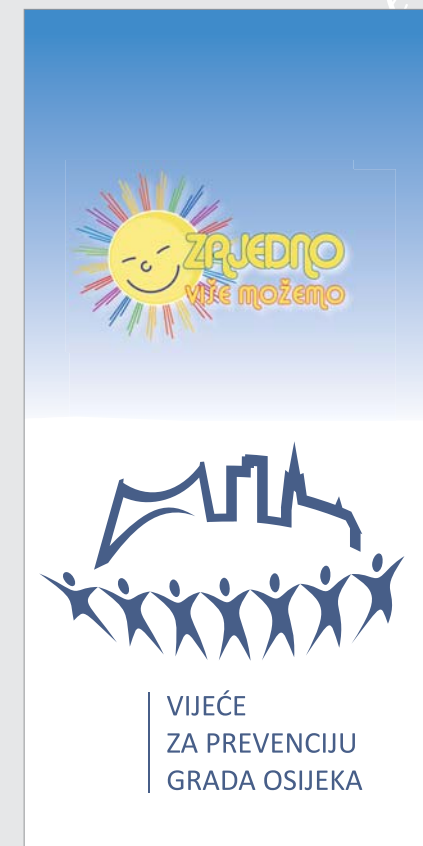
1. Verbalno – dobacivanje, izrugivanje, zadirkivanje, omalovažavanje, prijetnje;
2. Psihološko – ucjenjivanje, oštećivanje imovine, krađa i bacanje stvari, prijeteći pogledi, neprijateljsko praćenje;
3. Socijalno – izbjegavanje, ignoriranje, isključivanje iz aktivnosti, ogovaranje i širenje zlobnih tračeva, pritisak na druge da se ne druže sa zlostavljanim djetetom, izoliranje;
4. Tjelesno – guranje, rušenje, udaranje, nanošenje boli, fizičko sputavanje, zatvaranje u neki prostor.

Žrtve zlostavljanja najčešće postaju djeca koja su:

- plašljiva i nesigurna,
- oprezna, osjetljiva, tiha,
- reagiraju plačem i povlačenjem,
- imaju manjak samopoštovanja,
- nemaju prijatelja,
- previše zaštićena od svojih roditelja,
- nisu agresivna.

Zlostavljači su djeca koja su:

- agresivna,
- impulzivna,
- imaju želju za vladanjem i moći,
- osjećaju neprijateljstvo prema okolini,
- imaju manjak empatije,
- imaju naglašenu potrebu za korišću,
- imaju pozitivno mišljenje o sebi,
- dječaci fizički jači,
- prosječno ili malo ispodprosječno omiljeni.

Zajednički program iniciran od strane Odsjeka prevencije PU Osječko-baranjske provodi se u više od 20 osnovnih škola sa gotovo 4.000 učenika/ca

Preventivne programe i aktivnosti treba usmjeriti na edukaciju djece, učitelja i roditelja:

- o nenasilnom rješavanju sukoba,
- o asertivnosti,
- o razvoju socijalnih vještina,
- o zastupanju samih sebe i samopoštovanju,
- o kontroli impulzivnosti,
- o razvoju suosjećanja,

a sve s ciljem stvaranja svijesti da je svijet u kojemu živimo sigurno i prijateljsko mjesto.

U osnovnim školama povremeno se događaju različiti oblici vršnjačkog zlostavljanja, ali se intenzivno radi na sprječavanju istog kao i na prevenciji.

Sve osnovne škole dužne su imati školski preventivni program, i voditelja istog, koji ima za cilj prevenirati sva društveno neprihvatljiva ponašanja pa i samo vršnjačko nasilje.

Osim toga mnoge škole uključene su u različite projekte koji su usmjereni na stvaranje boljih i prihvatljivijih međuljudskih odnosa. Najrašireniji među njima je projekt koji koordinira UNICEF, a zove se „Za poticajno i sigurno okruženje u školama“ ili „Stop nasilju među djecom“.

Od 20 osnovnih škola kojima je osnivač Grad Osijek 12 se uključilo u navedeni projekt i nakon provedenih aktivnosti steklo status „Škola bez nasilja“. Većina škola nastavila je s provedbom aktivnosti pa su uspješno obnovile taj status. Škole koje imaju status „Škola bez nasilja“ su:

OŠ „August Šenoa“
 OŠ Antuna Mihanovića
 OŠ „Dobriša Cesarić“
 OŠ Frana Krste Frankopana
 OŠ Franje Krežme
 OŠ Jagode Truhelke
 OŠ Josipovac
 OŠ Ljudevita Gaja
 OŠ „Retfala“
 OŠ Svete Ane
 OŠ Višnjevac
 OŠ Vladimira Becića

Prijedlog je stručne skupine Vijeća za prevenciju Grada Osijeka za vršnjačko nasilje da se sve škole u Osijeku uključe u ovaj projekt kako bi svi stekli status „Škola bez nasilja“.

Zbog pojave elektroničkog nasilja UNICEF je osmislio projekt pod nazivom „Prekini lanac“ koji se provodi u trima osnovnim školama u Osijeku:

OŠ Antuna Mihanovića
 OŠ Svete Ane
 OŠ Vladimira Becića

Osim toga, u mnogim se školama provodi CAP program kao i projekt „Medijacije i vršnjačke pomoći“ koji isto tako imaju za cilj sprječavanje i prevenciju vršnjačkog nasilja.

U prevenciji vršnjačkog nasilja pomoglo bi i sljedeće:

- sustavna edukacija roditelja, učitelja i učenika o vršnjačkom nasilju,
- rad u jednoj smjeni osnovnih škola,
- mogućnost organiziranja slobodnog vremena mladih,
- usmjeriti dio aktivnosti udruga i društava, koji se financiraju iz proračuna Grada, na rad s mladima,
- senzibilizirati javnost na osjetljivost na nasilje.

Josip Mandurić, ravnatelj OŠ „A. Mihanović“ Osijek i član Vijeća za prevenciju Grada Osijeka

policija, socijalni radnici i stručno osoblje škola diskutiraju Protokol o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima

Vijeće za prevenciju u Gradu Vukovaru kao jedan od prioritarnih problema izdvojilo je vršnjačko nasilje te je oformljena i stručna skupina koja je odlučna odgovarati na problem nasilja među djecom i mladima. Kao jedna od interventivnih aktivnosti predložena radom stručne skupine jest formirati stručni tim koji će davati podršku školama u vezi s vršnjačkim nasiljem i nesuradnjom roditelja.

U tu svrhu Vijeće za prevenciju u Gradu Vukovaru održalo je radni susret dana 17. veljače 2011. u Hotelu „Lav“ u Vukovaru između kontakt policije, socijalnih radnika i stručnog osoblja škola na kojem je sudjelovalo preko 30 predstavnika navedenih institucija. Diskutiralo se o primjeni Protokola o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima te konkretnim koracima poboljšanja međusobne suradnje i preventivnih radnji. Sudionici su ocijenili susret iznimno korisnim i predložili nastavak zajedničkog rada u okviru konkretnih prijedloga i zaključaka.

Sudionici:

- 12 predstavnika Policijske postaje Vukovar
- 3 socijalne radnice zadužene za škole
- OŠ Dragutina Tadijanovića
- OŠ Antuna Bauera
- OŠ Siniše Glavaševića
- OŠ Mitnica
- OŠ Blage Zadre
- OŠ Josipa Matoša
- OŠ Nikole Andrića
- Ekonomska škola Vukovar
- Tehnička škola Nikole Tesle Vukovar
- Strukovna škola Vukovar
- Gimnazija Vukovar

Zapisnik sa sastanka stručne skupine Vukovar

ZAKLJUČCI U VEZI S PROTOKOLOM

1. Protokol (koji je na snazi od 2004. godine) jasno definira vrste nasilja među djecom i mladima: fizičko, psihičko i emocionalno.

U praksi se susreću česti oblici koje možemo dodatno definirati kao:

- ekonomsko nasilje (iznuđivanje novca)
- spolno nasilje (neželjeni kontakti: „šlatanje, štipkanje“)
- način agresivne igre koji prerasta u sukobe
- neverbalno provociranje (neprirodne kretnje)
- internetsko nasilje

2. Škole, Centar za socijalnu skrb i policija usuglasili su se da je Protokol za njih sve obvezujući, da se po njemu postupa već duži niz godina te da zbog svoje strukturiranosti olakšava postupanje i koristan je u praksi.

3. Kao posebno istaknuti pozitivni primjeri primjene Protokola su:
 - povezanost i međusobna suradnja (škola, CZSS, policija)
 - škole počele preventivne programe organizirati u suradnji s kontakt policajcima i socijalnim radnicama (prema potrebi i dogovoru)
 - predviđa PREVENCIJU pod 4. točkom (OSTALE AKTIVNOSTI I OBVEZE) gdje se jasno ukazuje na nužnost promicanja modela nenasilne komunikacije, međusobne tolerancije i uvažavanja itd. kroz nastavne i izvannastavne aktivnosti, putem roditeljskih sastanaka i drugo.

4. Problemi u praksi koje Protokol ne regulira, a na koje treba odgovarati:
 - nema dovoljno ljudi (nedostaje stručnih osoba u školama koje bi brzo i učinkovito postupale po Protokolu)
 - nekoordinirana akcija prevencija
 - nema povratnih informacija: škola - policija - Centar
 - nema komunikacije među školama o učenicima (vrtići - osnovne škole - srednje škole)
 - od prijave do akcije prođe puno vremena (npr. tjedan dana za poziv CZSS-u), školama je važno znati kada će uslijediti povratna informacija
 - ne predviđa sankcije (savjeti i sl. - nema povratne informacije o kažnjavanju od strane suda)
 - puno papirologije - malo akcije (nedostaju rokovi za hitne situacije)
 - zakonska ograničenja koja su u vezi s Protokolom: postoje i drugi zakoni na koji se Protokol veže, ali nisu detaljno definirani
 - općenito institucije imaju jako malo mjera u vezi s nasiljem
 - ne spominje se pravobraniteljica za djecu (koja govori o pravima, ali ne i o dužnostima)
 - ne spominju se roditelji i njihova odgovornost

Glavni zaključak:
 uspostaviti timove među trima institucijama koji će kroz praksu dopunjavati manjkavosti koje ne proizlaze iz Protokola, a podrazumijevaju njegovu primjenu.

DOGOVOR O ZAJEDNIČKOM RADU KROZ TIMOVE

(policija, CZSS, škole)

Interventne aktivnosti:

1. Izraditi listu odgovornih osoba ispred svake institucije (s kontakt telefonima) i definirati konkretne timove nadležne za pojedine škole (kontakt policajac, soc. radnik/ca, škola/škole – 1 TIM) koji će izlaziti zajedno u TIMU
2. Uspostaviti redovite sastanke tima koji će se održavati jedanput mjesečno ili češće po potrebi. Prvi sastanak održat će se prvi tjedan u ožujku, a svaki idući sastanak i mjesto susreta unaprijed se planira na samom susretu

Zadatci:

- Analiza konkretnih događaja
 - Razmjena informacija i dogovor o poduzetim mjerama
 - Praćenje rezultata i provedbe mjera
 - Vrednovanje (što je bilo dobro i treba zadržati u praksi, a što treba promijeniti)
3. Dogovoriti internu shemu za razmjenu informacija (između škole, policije i CZSS-a)
 4. Brinuti o jednakom postupanju institucija:
 - sve škole na jednak način rade s policijom i CZSS-om
 - jednako postupanje prema djeci i/ili roditeljima počiniteljima nasilja
 - informirati i uključiti u suradnju i prekršajni sud

Preventivne aktivnosti

1. Uspostaviti po svim školama radionice **s roditeljima** u svrhu informiranja od strane TIMA – uključiti u suradnju i Zavod za javno zdravstvo
(krajnji rok: početak šk. godine 2011./2012.)
2. Uspostaviti po svim školama radionice **za učenike** od strane TIMA – uključiti u suradnju i Zavod za javno zdravstvo
(krajnji rok: početak šk. godine 2011./2012.)
3. Uspostaviti po svim školama radionice **s roditeljima i djecom** zajedno o pravima i obvezama (odgovornosti) koje će prenijeti TIM – uključiti u suradnju i Zavod za javno zdravstvo i Obiteljski centar
(krajnji rok: početak šk. godine 2011./2012.)
4. Uspostaviti suradnju: vrtići - osnovne škole - srednje škole
(krajnji rok: početak šk. godine 2011./2012.)

Glavni zaključak:
predstavnici triju institucija odlučni su raditi suradnički i timski te svoj rad prenijeti na sve osnovne i srednje škole, a od Vijeća za prevenciju Grada Vukovara traže podršku da pomogne u ljudskim resursima koji nedostaju u nekim institucijama te da odvoje financijska sredstva koja će se koristiti za daljnju edukaciju.

VIJEĆE ZA PREVENCIJU BELOG MANASTIRA
U SURADNJI S GREEN PUB, OMEGA I JUNGLE
U SKLOPU AKCIJE BORBE PROTIV OVISNOSTI O ALKOHOLU
PROVODE AKCIJU

DOBAR IZBOR DVOSTRUKO VRIJEDI

UZ SVAKO BEZALKOHOLNO
PIĆE SOK GRATIS

TREBA LI TI ALKOHOL
ZA DOBAR PROVOD?

Ova publikacija dio je projekta "Građani, policija i lokalna uprava zajedno prema "participatornoj demokraciji" financiranog sredstvima Europske unije kroz Europski program za demokraciju i ljudska prava (engl. EIDHR). Sadržaj i stavovi u publikaciji su isključivo odgovornost korisnika, Centra za mir, nenasilje i ljudska prava, i ne odražavaju nužno stavove Europske Unije.

Noćna akcija „Vozim 0 promila“ provedena je zajedničkim radom volontera, lokalnih udruga, policije i lokalne uprave

Alkoholizam je kao bolest prihvaćena u medicinskim krugovima još u 19. stoljeću.

Od najranijih početaka čovječanstva spominje se i uporaba alkohola. Vino i fermentirana pića koristili su egipatski faraoni, a i državni porezi su se prikupljali u loncima vina.

Kroz stoljeća pijenje alkohola postalo je normalno ponašanje, socijalno prihvaćeno. U islamskim zemljama zabranjena je proizvodnja, potrošnja i trgovina alkoholom. Od 1920. do 1930. god. u SAD-u se provodila prohibicija, no bez znatnijih rezultata.

U našoj zemlji rasprostranjena je tzv. društvena potrošnja alkohola, a najčešće se počinje piti u dobi od 14 do 16 godina. Današnji dodatni problem mladih koji počinju konzumirati alkohol je tzv. fenomen binge-drinking (ispijanje alkoholnih pića zaredom kako bi se napili), što vrlo često za posljedicu ima tzv. alkoholnu intoksikaciju koja zahtjeva hitnu medicinsku pomoć i liječenje. Oko 10% mladih postaje ovisno o alkoholu.

Prema nekim podacima 15% odraslih muških osoba boluje od alkoholizma, a dodatnih 15% ih prekomjerno piju (podatci KB „Sestre milosrdnice“).

Alkoholizam je ovisnost – kronična recidivirajuća bolest koja uključuje:

1. Žudnju (želja, potreba za alkoholom)
2. Gubitak kontrole (nemogućnost prestanka pijenja alkohola kada se s njime započelo)

240.000 osoba ovisno je o alkoholu
800.000 osoba prekomjerno konzumira alkohol
Svaka četvrta obitelj ima člana koji je alkoholičar
60% liječenih alkoholičara uspije apstinirati tri godine

SAMO TI ODLUČUJEŠ, ALI SJETI SE DA SAMO TI SNOSIŠ I POSLEDICE!

3. Fizička ovisnost (simptomi ustezanja: znojenje, tremor, tjeskoba, mučnina...)
4. Tolerancija (potreba da se pije sve veća količina alkohola)
5. Zanemarivanje obitelji, profesionalnih obveza i dr.
6. Nastavak pijenja

Alkoholizam izaziva poremećeno obiteljsko, radno, socijalno, moralno pravno funkcioniranje.

Uzroci alkoholizma su višestruki, uključuju genetsku osnovu, individualne psihološke probleme, socijalne čimbenike. Naglasimo da genetska predispozicija (obitelj u kojoj postoji alkoholizam) ne znači nužno razvoj ovisnosti o alkoholu.

Alkohol se najvećim dijelom resorbira u želucu. Već nakon 20 minuta koncentracija alkohola može doseći maksimum. Nakon brze resorpcije alkohol se distribuira po organizmu te dolazi u mozak. U mozgu izaziva specifične učinke koji su i razlog uzimanja alkohola. U jetrima se razgrađuje oko 90% alkohola.

0,1 promil alkohola razgrađuje se na sat te se razgradnja ne može ubrzati nikakvim sredstvima. Koncentracija alkohola određuje se u krvi ili u izdahnutom zraku.

Koncentracija od 0,5 promila već je karakterizirana promjenom ponašanja, smanjene su psihomotorne sposobnosti, mijenja se percepcija i svijest. Sve je to od iznimne važnosti prilikom upravljanja motornim vozilima, kao i prilikom upravljanja različitim strojevima.

Svakodnevno smo svjedoci teških prometnih nesreća sa smrtnim ishodom, kao i teškim tjelesnim oštećenjima, invalidnostima, čiji je osnovni uzrok alkoholiziranost vozača.

Prema podacima MUP-a RH alkohol je uzročnik 41% svih smrtnih slučajeva kod prometnih nesreća.

Tijekom 2009. godine alkoholizirani vozači prouzročili su 7.692 prometne nesreće. Od toga je u 140 nesreća bilo poginulih osoba, a u 3.151 bilo je ozlijeđenih osoba.

1918 prometnih nesreća skrivili su mladi vozači koji su bili alkoholizirani. U 36% tih nesreća bilo je poginulih osoba, a u 26% bilo je ozlijeđenih osoba.

Konzumacija alkohola dovodi i do dezinhbiranog ponašanja što uključuje i popuštanja moralnih kočnica. Uslijed popuštanja kočnica dolazi do nekritičnosti, npr. nekritičnog odabira spolnog partnera što vrlo često rezultira obolijevanjem spolno prenosivim bolestima, neželjenim trudnoćama. U takovom stanju česta je i zloraba ilegalnih psihoaktivnih tvari. Mijenja se ponašanje, vrlo često dolazi do agresivnog, destruktivnog ponašanja poput tuča, razbojstava, ubojstava.

Okrugli stol „Kako prepoznati ovisnost?“ održan u Belom Manastiru

Koncentracija od 2,5 promila alkohola dovodi do akutne intoksikacije s daljnjim poremećajem svijesti, sve do kome i smrti (zbog prestanka disanja).

Problem alkoholizma je što se osim trenutno vidljivog vitalnog ugrožavanja života, posljedica prometnih nesreća ili kaznenih djela, mnogobrojne zdravstvene posljedice, kao i obiteljsko, radno, socijalno funkcioniranje zamjećuju nakon nekoliko godina. Dugotrajna konzumacija alkohola dovodi do čitavog niza bolesti, posebice bolesti jetra, krvožilnog sustava i dr.

Osobe koje počnu piti rano (14 godina) imaju visok rizik nastanka ovisnosti o alkoholu.

Znate li da alkohol djeluje drugačije na žene u odnosu na muškarce jer je fiziologija alkohola u žena drugačija nego u muškaraca? Ženski organizam sadrži manje vode, a više masti od muškog organizma. Alkohol se miješa s tjelesnim tekućinama i vodom u organizmu te uzeta količina alkohola postaje koncentriranija u ženinu tijelu. Iz tog se razloga kod žena prije razvije ovisnost o alkoholu, brže se razvijaju komplikacije prouzrokovane alkoholom.

Djevojke, emancipacija ne znači piti jednaku količinu alkohola kao i dečki, ona znači istaknuti našu ženstvenost, nježnost, razumijevanje.

Osobe koje uopće ne bi smjele piti alkohol:

1. trudnice (svaka količina alkohola može direktno negativno utjecati na razvoj ploda),
2. osobe koje upravljaju motornim vozilima,
3. osobe čiji rad zahtjeva primjenu posebno naučenih vještina (rad na visini, sa strojevima),
4. osobe koje uzimaju psihofarmake i slične lijekove,
5. osobe čije se zdravstveno stanje pogoršava unosom alkohola,
6. liječeni alkoholičari,
7. osobe mlađe od 18 godina.

Ovisniku o alkoholu nije jednostavno prestati piti. Jedini put oporavka od alkoholizma je potpuna i doživotna apstinencija. Liječenje je dugotrajno, a uključuje i obitelj ovisnika, kao i širu društvenu zajednicu.

PREVENCIJA:

1. Zakonska regulativa već je postojeća, no potrebno je da se primjena svakodnevno oživotvori u praksi
2. Obitelj treba poticati nisku toleranciju prema pijenju, s naglaskom da roditelji ne konzumiraju alkohol
3. Škola: preventivni školski programi koji potiču razvoj samopoštovanja, odgovornost za donesene odluke
4. Religijske, sportske organizacije svojim programima trebaju promovirati zdrav način življenja, zabave i sl.
5. Zdravstvene i socijalne službe trebaju što ranije uključiti ovisnike u tretman

Napisala: MARIJA KRIBL, dr. med. – voditelj Službe za bolesti ovisnosti Zavoda za javno zdravstvo Osječko-baranjske županije

Literatura:

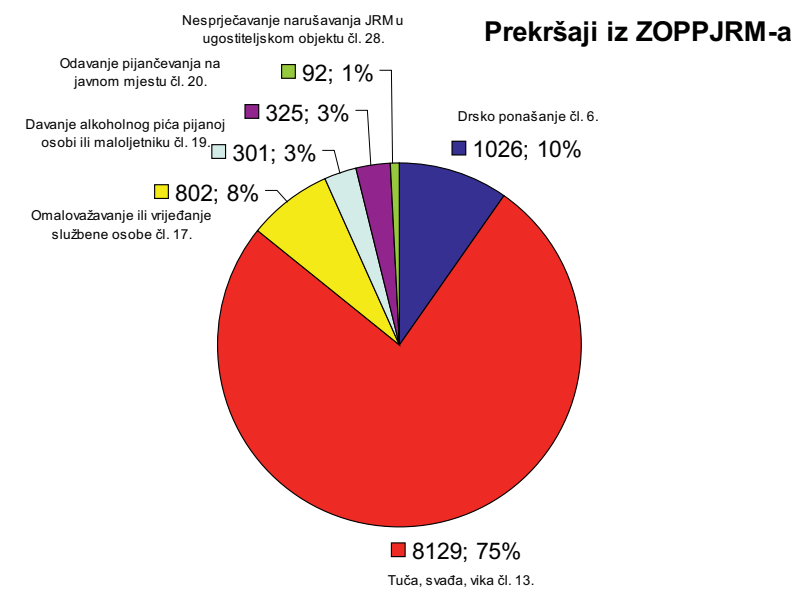
Lj. Hotujac i suradnici: Psihijatrija Bilten o sigurnosti cestovnog prometa 2009 (2010.): ur. Volarević, G., Danić, A., MUP RH
Buljan, D. (2010.): Sprečavanje, prepoznavanje i liječenje ovisnosti: djelovanje sredstava ovisnosti na mozak i ponašanje, Klinika za psihijatriju, Centar za suzbijanje alkoholizma i drugih ovisnosti KB „Sestre milosrdnice“, Zagreb

NOĆNI RAD UGOSTITELJSKIH OBJEKATA I UTJECAJ NA JAVNI RED I MIR NA PODRUČJU GRADA OSIJEKA

Sustavnim praćenjem i analiziranjem stanja sigurnosti evidentno je kako prekršajna i kaznena problematika, posebice ona koju čine djela s obilježjima nasilja ili u kojima su počinitelji ili žrtve osobe mlađe dobi, bez obzira na brojnost, učestalost ili koncentriranost, ima specifičan utjecaj na subjektivan osjećaj sigurnosti kod građana. Ta specifičnost se odražava u više pojava oblika, među inima, odražava se i u povećanom interesu medija za objavljivanje sadržaja s tom tematikom tako da jedan događaj opetovanim medijskim eksploatiranjem pridonosi podizanju osjećaja nesigurnosti građana unatoč činjenici da se radi o djelu koji ne mora nositi i obilježje teže društvene ugroze.

Navedena specifičnost odražava se i na percepciju građana prema policiji. Naime, mediji na temelju kratkotrajnog, ali učestalog eksploatiranja pojedinog događaja kod građana formiraju stav kako je policija neučinkovita, iako od saznanja o događaju do procesuiranja počinitelja istog u pravilu prođe samo vremenski period potreban za poduzimanje policijskih izvada prekršaja i kaznenog djela te prikupljanja dokaza. Navedeni, pogrešno oformljeni stav građana negativno se odražava i na uspostavu prijeko potrebnog povjerenja između pružatelja i primatelja usluge sigurnosti.

Graf 1. Prekršaji protiv javnog reda i mira evidentirani na području PU osječko-baranjske od 2005. g. do 2010. g.

Budući da je efikasnost policije uvjetovana suradnjom s građanima i ostalim društvenim institucijama jer sama kao institucija i dio sustava ne može dostatno učiniti u rješavanju evidentnih društvenih problema, stav koji građani imaju prema policiji, a koji je uvjetovan osjećajem sigurnosti, bitan je segment u postizanju veće kvalitete usluge koju pruža policija.

Uspostavom trajne suradnje i partnerskim odnosima s građanima, društvenim subjektima i ustanovama neophodnima za učinkovitije rješavanje sve prisutnijih i značajnijih društvenih devijacija, policija može sudjelovati u određivanju razine društveno neprihvatljivog ponašanja, a potom i kreirati najučinkovitije metode za postupno otklanjanje i eliminiranje većine kriminogenih faktora.

Slijedom navedenoga, a na osnovi analize pojava oblika deliktne situacije, utvrđeni su određeni kriminogeni faktori koji su uzročni-

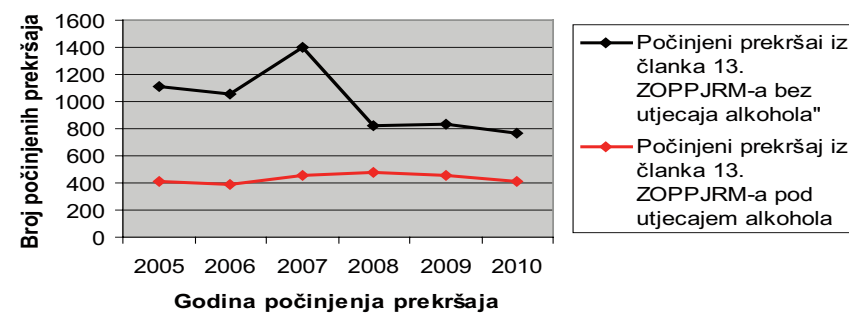
Vijeće za prevenciju Grada Vukovara provelo je praktičnu aktivnost s mladima u zajednici, rujna 2011.

posljedično povezani sa stanjem sigurnosti na području grada Osijeka, odnosno evidentna je poveznica s vremenom, mjestom, uzrokom i dobi počinitelja koje je identično kod znatnog udjela prekršaja i kaznenih djela evidentiranim na području grada Osijeka.

Sagledavajući sigurnosno stanje i u prometu, utvrđeno je da se velik broj teških prometnih nesreća događa u dane vikenda, u ranim jutarnjim satima od strane mladih vozača pod utjecajem alkohola, kao i druga devijantna ponašanja sudionika u prometu te se i u tom pravcu angažiraju znatni policijski resursi usmjereni na represivna djelovanja.

Kako je problem delinkvencije mladih sve prisutniji i izraženiji, poseban problem predstavlja konzumiranje alkoholnih pića čije se posljedice često reflektiraju, pored navedenog, i u nasilničkom ponašanju, uništavanju i oštećivanju imovine te drugim inkriminirajućim radnjama, te je stoga laka dostupnost i konzumiranje alkohola glavni uzrok i generator nastavnih protupravnih ponašanja.

Utjecaj alkohola na počinjenje prekršaja iz članka 13. ZOPPJM-a

Graf 2. Na području PU osječko-baranjske 2005.-2010. g.

Analizom dijagrama razvidno je kako od 2008. g. postoji određena uzročnost i povezanost, odnosno korelacija koja je zamjetna karakterističnim smjerom djelovanja i promjena kod prekršaja pod utjecajem alkohola.

Sustavnom rješavanju navedenih pojava pristupilo se uvažavanjem zaključaka Vijeća za prevenciju Grada Osijeka i prihvaćanja akcijskih mjera s ciljem suzbijanja ili ograničavanja specifičnih pojava oblika nasilja i drugih devijantnih ponašanja. Pored navedenog, praćenjem trenda određenih pojava oblika uočeno je povećanje broja protupravnih i preddeliktne situacija uzrokovanih asocijalnim i devijantnim ponašanjem mladih osoba, poglavito u večernjim i noćnim satima, a na osnovi kojeg je od strane policije inicirano nekoliko akcijskih mjera kao najučinkovitijih metoda za postupno otklanjanje i eliminiranje većine kriminogenih faktora.

Kao prva od akcijskih mjera predloženo je postizanje konsenzusa o skraćivanju radnog vremena ugostiteljskih objekata koji rade u stambenim «zonama». Naime, poznata je činjenica da kvaliteta života građana koji žive pored ugostiteljskih objekata ili gdje ima više ugostiteljskih objekata na jednom mjestu „žarišta“ nije na zavidnoj razini.

Drugom akcijskom mjerom inicirano je ponovno razmatranje mogućnosti uvođenja zabrane konzumiranja alkohola na javnim mjestima dopunom Odluke o komunalnom redu jer ni jedan prethodni zakonski propis na svrhovit način nije definirao tu problematiku, a iz prakse je vidljivo da konzumiranje alkohola na javnim mjestima dovodi do narušavanja javnog reda i mira i uznemiravanja građana.

Ingerencije u sprječavanju dostupnosti sredstava ovisnosti koje uzrokuju navedene probleme u ponašanju osoba mlađeg uzrasta predane su u nadležnost više institucija. U konkretnom slučaju, mjere ograničavanja dostupnosti, pored policije, provode i područne jedinice Državnog inspektorata i upravni odjeli jedinica lokalne samouprave te je svrsishodno i u daljnjem radu obvezno kreiranje zajedničkog planiranog provođenja akcijskih mjera s konačnim ciljem učinkovitog ograničavanja dostupnosti sredstava ovisnosti.

STANJE SIGURNOSTI U ZONAMA UGOSTITELJSKIH OBJEKATA NA PODRUČJU GRADA OSIJEKA

Stanje sigurnosti determinirano je analizom pojava oblika i broja evidentiranih prekršaja i kaznenih djela prema području i mjestu izvršenja tako da je utvrđeno kako je tijekom 2010. g. na području grada Osijeka evidentirano ukupno 74 ugostiteljskih objekata u kojima je provedeno službeno policijsko postupanje uzrokovano činjenjem prekršaja ili kaznenih djela počinjenih u kasnim večernjim ili ranim jutarnjim satima.

Vijeće za prevenciju Grada Osijeka provelo kampanju u suradnji s Udrugom mladih „Mravi“, veljača 2011.

U navedenom vremenskom periodu ukupno je procesuirano 120 kaznenih djela i 228 prekršaja. Od evidentiranih prekršaja 77% udjela čine prekršaji iz domene Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira. Za istaknuti je kako se u navedenom postotku 73% njihovog ukupnog udjela odnosi na prekršaje opisane u čl. 13., odnosno „tuči“, gdje su sudionici mlađe osobe, najčešće pod utjecajem alkohola, bilo u svojstvu žrtve ili počinitelja.

Dodatnu potenciju iskazanom broju prekršaja daje podatak da se broj osoba počinitelja – žrtava uvijek kreće u množini, odnosno u jednom evidentiranom prekršaju raspon sudionika kreće se od 2 do 10 pa i više, što u bitnom uvećava dimenziju stvarne ugroze.

Daljnjom analizom, odnosno množenjem broja sudionika s brojem prekršaja, zatim množenjem s brojem roditelja i članova uže obitelji koji su indirektno povezani s prekršajem te množenjem s brojem osoba koje su svjedočile činu prekršaja može se dobiti slika realne dimenzije problema i njegova odjeka u javnosti, odnosno utjecaja analizirane ugroze na stanje sigurnosti i kvalitete življenja kao i njegova odraza na subjektivan osjećaj sigurnosti kod građana (npr. tragičan događaj u Zagrebu „Luka Ritz“).

Prethodno je navedeno s ciljem ukazivanja na krajnji rezultat koji se s relativno malim brojem povećanja ili smanjenja broja evidentiranih prekršaja u svojoj konačnici multiplicira kao odraz stanja i kvalitete življenja na određenom području.

REZULTAT PRVE AKCIJSKE MJERE

Analiziranjem evidentiranih prekršaja počinjenih na području grada Osijeka u 2009. g. prema mjestu izvršenja utvrđeno je kako je stanje sigurnosti narušeno u zonama 6 ugostiteljskih objekata, a od navedenog 5 ih se nalazi na području gradske četvrti Tvrđe, tako da je od ukupno 80 evidentiranih prekršaja na tom području 69 prekršaja počinjeno u zonama istih, što čini ukupno 87% prekršaja na području gradske četvrti Tvrđe (u ugostiteljskom objektu „WEST“ evidentirano je 22% (18 od 80) evidentiranih prekršaja na području grada Osijeka).

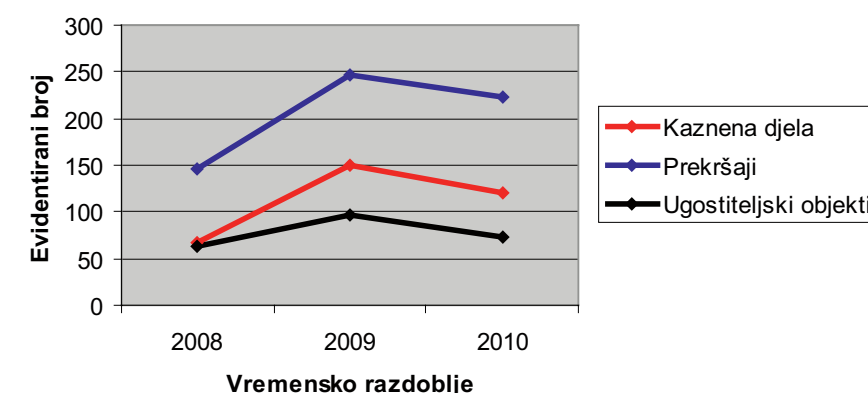
Na osnovi navedenih pokazatelja, PU osječko-baranjska putem predstavnika u Vijeću za prevenciju Grada Osijeka inicirala je održavanje radnog sastanka s predstavnicima Grada Osijeka, Državnog inspektorata i vlasnika ugostiteljskih objekata u kojima je najizraženija problematika na temu potrebe poduzimanja svih mjera ugostitelja s ciljem podizanja razine sigurnosti i smanjenja broja prekršaja. Kao jedna od mogućnosti rješavanja problema prezentirana je mogućnost skraćivanja radnog vremena temeljem čl. 9. Odluke o ugostiteljskoj djelatnosti kojom Gradsko poglavarstvo Grada Osijeka u gradu Osijeku može odrediti za dva sata raniji završetak radnog vremena navedenih ugostiteljskih objekata.

Budući da je, unatoč dogovoru s radnog sastanka, najočiglednije nastavljanje s činjenjem prekršaja evidentirano u zoni ugostiteljskog objekta „West“, na osnovu prijedloga Vijeća za prevenciju Grada Osijeka

od strane gradonačelnika gosp. Krešimira Bubala doneseno je Rješenje o određivanju ranijeg završetka radnog vremena navedenog ugostiteljskog objekta koji je nakon kraćeg vremena, zbog pojačane kontrole nadležnih tijela od strane vlasnika i zatvoren.

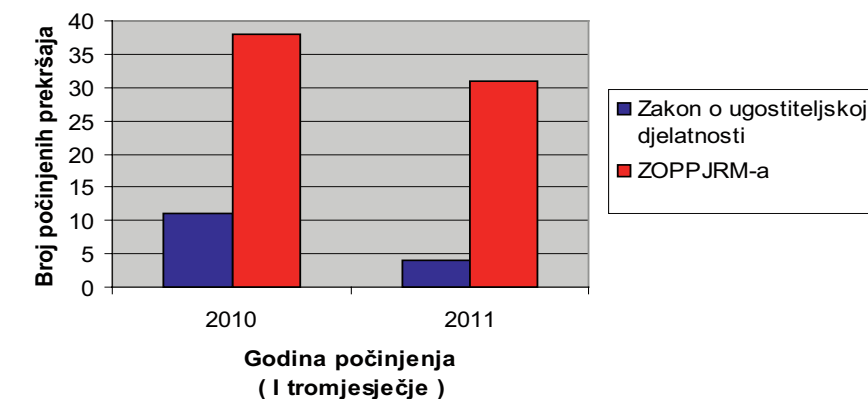
Temeljem navedenog, uspoređujući statističke pokazatelje (graf 3.) razvidno je smanjenje broja evidentiranih prekršaja u 2010. g. u odnosu na 2009. g. za 9%, kao i broja ugostiteljskih objekata u kojima je evidentirano činjenje prekršaja za 23%, čemu je u svakom slučaju pridonijela akcijska mjera i odjek u javnosti nakon sastanka ugostitelja s predstavnicima Grada Osijeka povezano za stanje sigurnosti, a s kojim je prekinut trend porasta razmatranih pokazatelja.

Sigurnosni pokazatelji

Iz grafa 3. razvidan je trend pada pokazatelja u 2010. g. u odnosu na 2009. g.

Analizirajući statističke pokazatelje za prva tromjesečja 2010. g i 2011. g., razvidno je kako je u istom području došlo do smanjenja (graf 4.) evidentiranog broja prekršaja za 29%, odnosno s ukupno 49 u 2010. g. na 35 u 2011. g.

REZULTAT DRUGE AKCIJSKE MJERE

Stupanjem na snagu nove Odluke o komunalnom redu objavljene u Službenom glasniku Grada Osijeka, broj 14A, dana 17.12.2010. godine, a kojom je među inima u članku 64. propisano kako se na svim javnim površinama te u prolazima zgrada zabranjuje konzumiranje alkoholnih pića osim kada se javne površine temeljem odobrenja gradskog upravnog tijela nadležnog za komunalne poslove koriste kao terasa za pružanje ugostiteljskih usluga, ispunjeni su preduvjeti za uspješno suzbijanje šireg spektra protupravnih aktivnosti koje su uzrokovane ponašanjem osoba pod utjecajem alkohola. Nadzor nad provođenjem Odluke temeljem članka 136. obavlja komunalno redarstvo i policijski službenici sukladno članku 37. Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira.

Planirano provođenje nadzora javnih površina provedeno je u dvjema akcijama u prva dva tjedna mjeseca travnja 2011. g. Prva akcija provedena je samostalno od strane policije, a druga u suradnji s komunalnim redarima grada Osijeka. Tijekom akcija zatečene su 153 osobe u činjenju prekršaja konzumiranja alkohola koje su nakon službenog postupanja napustile područje na kojem su se do tada zadržavale. Tom prilikom, od strane policijskih službenika izdano je 94 obavezna prekršajna naloga te je izrečeno 38 usmenih upozorenja. Tijekom nadzora nisu evidentirane osobe koje su bile pod vidnim utjecajem alkohola što je odraz pravovremenog zaticanja i odvraćanja od daljnjeg činjenja prekršaja, odnosno u konkretnom slučaju konzumiranja alkohola.

Izvršenim uvidom u prekršajne evidencije, tijekom provođenja akcija na području grada Osijeka (prva dva tjedna u travnju 2011. g.) evidentirana su 4 prekršaja s obilježjem narušavanja javnog reda i mira, dok je u dvama prethodnim vikendima u mjesecu ožujku evidentirano činjenje 10 prekršaja s elementima narušavanja javnog reda i mira.

Unatoč smanjenju broja evidentiranih prekršaja (razmatrano kroz četiri vikenda), za detaljniju analizu učinkovitosti provođenja Odluke nužno je duže vremensko razdoblje tako da se objektivan rezultat utjecaja provođenja nadzora javnih površina temeljem čl. 64. na specifične pojavne oblike kao što su narušavanje javnog reda i uništavanje imovine može prezentirati po okončanju tekuće godine.

Franjo Lulić, MUP PU Osječko-baranjska

**Komunalni
redari i
policija
zajedno
protiv
kršenja
javnog reda
i mira**

NASILJE U
OBITELJI ?!PREKINI ŠUTNJU
ZAUSTAVI NASILJEAko Vi ili netko koga poznajete trpi
nasilje u obitelji *odmah djelujte*:

- ✓ nazovite policiju
- ✓ ili Centar za socijalnu skrb

ZA NASILJE NEMA OPRAVDANJA!

OBITELJSKO NASILJE

Obiteljsko je nasilje nasilničko ponašanje koje, prema Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji, jedan član obitelji provodi nad jednim ili više članova svoje obitelji. Pri tom pojam „obitelj“ uključuje bračnu i izvanbračnu zajednicu i djecu te srodnike po krvi, skrbnike i štitićenike, udomitelje i korisnike smještaja u udomiteljskoj obitelji.

Nasilje u obitelji je svaki oblik **tjelesnog nasilja i kažnjavanja** (bez obzira je li nastupila tjelesna ozljeda ili nije, kao i primjena ponižavajućih postupaka prema djeci u odgojne svrhe), **psihičko nasilje** (pri čemu je prouzročen osjećaj straha, uznemirenosti ili povreda dostojanstva, verbalno nasilje, vrijeđanje, psovanje, nazivanje pogrdnim imenima, protupravna izolacija ili ugrožavanje slobode kretanja), **spolno nasilje ili uznemiravanje, ekonomsko nasilje** (oštećenje ili uništenje imovine, zabrana ili onemogućavanje upotrebe osobne ili zajedničke imovine, onemogućavanje zapošljavanja ili rada, prisiljavanje na ekonomsku ovisnost, uskraćivanje sredstava za održavanje zajedničkog kućanstva).

Pokazalo se da muškarci čine većinu registriranih obiteljskih nasilnika. Podatci pokazuju da su muškarci počinili ubojstvo svojih partnerica u 4 puta više slučajeva u odnosu kada su počinitelji bile žene. U slučajevima kada su žene počinile ubojstvo svojih partnera bile su zlostavljane od svojih partnera u 75% slučajeva.

Posljedice obiteljskog nasilja

Posljedice obiteljskog nasilja nisu samo fizičke, već obiteljsko nasilje može ostaviti trajne posljedice na psihičko zdravlje osobe, posebno djeteta.

Kod žrtava koje žive s nasilnicima visoka je razina stresa, straha i tjeskobe te je česta depresija, osjećaj krivnje, narušeno samopouzdanje i slika o sebi. Kod osoba koje su duže izložene težim oblicima obiteljskog nasilja može se razviti i posttraumatski stresni poremećaj (PTSP) sa simptomima koje proživljavaju i druge žrtve trauma.

Obiteljsko se nasilje osobito negativno odražava na djecu bez obzira jesu li djeca i sama zlostavljana ili su svjedoci nasilja u obitelji. Neke su od posljedica obiteljskog nasilja kod djece poteškoće u ponašanju i učenju, depresija, strahovi, noćne more, noćno mokrenje, sklonost agresivnom ponašanju, dok se u adolescenciji može javiti povećani rizik od razvoja delikventnog ponašanja, ovisnosti o alkoholu i drogama, nasilničko ponašanje.

Djeca koja su bila izložena obiteljskom nasilju češće su sklona i sama ući u nasilne partnerske odnose, bilo da su i sami nasilni prema partneru, bilo da trpe obiteljsko nasilje kao žrtve.

Neki od mogućih uzroka obiteljskog nasilja

Postoji više različitih objašnjenja uzroka obiteljskog nasilja.

Pokazalo se da se kod oko 80% počinitelja nasilja u obitelji može dijagnosticirati poremećaj ličnosti (u općoj populaciji poremećaj ličnosti javlja se kod 15-20% osoba). Crte ličnosti i osobine kao što su ispadi ljutnje, slaba samokontrola i nisko samopoštovanje mogu dovesti do sklonosti nasilničkom ponašanju u obitelji. Uz ove je pojave povezana i sklonost alkoholizmu ili drugoj ovisnosti, teškoće u pronalaženju i zadržavanju posla, loši međuljudski odnosi i drugo.

Također se pokazalo da izloženost nasilju i zlostavljanju u dječjoj dobi kod nekih ljudi dovodi do toga da su u odrasloj dobi agresivniji.

Kod objašnjenja uzroka nasilničkog ponašanja u obitelji također treba uzeti u obzir i druge čimbenike. Jedan od važnih uzroka je neravnomjerna raspodjela moći u obitelji, posebno u patrijarhalnim sredinama Tako su nasilju najizloženije žene koje su najovisnije o svojem partneru (nezaposlene žene, žene s invaliditetom), odnosno imaju manje prilika i sredstava nositi se s partnerovim ponašanjem. Parovi koji podjednako dijele moć doživljavaju manje konflikata, a kada se konflikt pojavi manja je vjerojatnost da će doći do nasilja.

Veoma važan faktor koji može dovesti do obiteljskog nasilja pojačan je stres kod osoba koje žive u obiteljskim situacijama pod pojačanim pritiskom uslijed financijskih situacija u obitelji koje mogu dovesti do pojačanih napetosti.

Nasilje nije uvijek uzrokovano stresom, ali je to način na koji neke osobe reagiraju pod stresom. U nekim obiteljima i intimnim vezama nasilje ima funkciju održavanja moći i kontrole. Zlostavljačevo nastojanje da dominira nad svojim partnerom može se pripisati niskom samopoštovanju ili osjećaju neprilagođenosti, poremećaju ličnosti, utjecaju patrijarhalne kulture, stresu uslijed nepovoljnih životnih okolnosti i drugim faktorima. Većina se stručnjaka slaže da je nasilničko ponašanje rezultat kombinacije nekoliko čimbenika.

Važno je naglasiti da zlostavljači gotovo uvijek imaju kontrolu nad svojim ponašanjem te odabiru nasilje iz različitih razloga kao način ostvarivanja cilja.

Krug obiteljskog nasilja

Model Kruga nasilja objašnjava tri faze koje postoje u nasilnim vezama:

1. **Faza porasta napetosti** – karakterizirana je lošom komunikacijom i strahom žrtve od izazivanja nasilja. Tijekom ove faze žrtve nastoje smiriti nasilnika da bi izbjegle nasilne sukobe.
2. **Faza nasilne epizode** – karakterizirana je nasilnim ispadima. Tijekom ove faze nasilnik nastoji dominirati svojom partnericom uporabom obiteljskog nasilja.
3. **Faza medenog mjeseca** – karakterizirana je isprikama i prividnim završetkom nasilja. Tijekom ove faze nasilnik osjeća kajanje i tugu. Neki nasilnici u ovoj fazi odlaze od žrtve dok drugi zasipaju svoje žrtve ljubavlju i isprikama.

Najčešće predrasude povezane uz obiteljsko nasilje

1. Ne radi se o nasilju, njih dvoje se samo svađaju.
2. Obiteljsko nasilje je privatna stvar, a država i zakonodavstvo ne bi se trebali miješati u to.
3. Nasilje postoji samo u „problematičnim“ obiteljima.
4. Žene „provociraju“ nasilje ili ga na neki način zaslužuju.
5. Žene koje su zlostavljane sigurno to žele, inače bi sigurno već otišle.
6. Žene izmišljaju da su zlostavljane kako bi dobile prednost pri razvodu braka (imovina, djeca).
7. Većina nasilnika dolazi iz niskog socioekonomskog sloja ili iz grupacija etničkih manjina.
8. Nasilnik nema kontrolu nad svojim ponašanjem.
9. Ne postoji silovanje u braku.

Sankcioniranje i prevencija obiteljskog nasilja

Pokazalo se da poboljšani zakoni koji sankcioniraju obiteljsko nasilje, dostupnost službi koje se bave obiteljskim nasiljem, dostupnost mogućnosti razvoda braka te veća ekonomska neovisnost žena smanjuju pojavu obiteljskog nasilja.

Tijekom 70-tih godina pojavile su se prve kampanje putem kojih se nastojala podići javna svijest o problemu obiteljskog nasilja. Kasnih 70-tih i 80-tih godina feminističke grupe i udruge koje su promovirale ženska prava prvi su put zatražile razvoj strategija reagiranja u situacijama obiteljskog nasilja te snažnije uključivanje policije i zakonsko sankcioniranje obiteljskog nasilja.

Trenutno stanje u Hrvatskoj

Prva skloništa koja su zbrinjavala žrtve obiteljskog nasilja u Hrvatskoj počela su se osnivati od 2000. godine, dok je prvi Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji u Hrvatskoj donesen 2003. godine, a izmjene Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji donesene su 2010. godine. U okviru ovog zakona predviđene su i mjere zaštite žrtve obiteljskog nasilja te mjere koje trebaju pridonijeti prevenciji ponavljanja nasilja. Pored Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji do sada su razvijene tri Nacionalne strategije za sprječavanje nasilja u obitelji koje su postavile ciljeve unaprjeđivanja prevencije i djelovanja na području problema obiteljskog nasilja, te Protokol o postupanju u slučaju nasilja u obitelji koji određuje uloge različitih institucija u nošenju s ovim problemom.

Trenutno u Hrvatskoj djeluje više skloništa za žrtve obiteljskog nasilja i nekoliko savjetovašta.

Žrtve obiteljskog nasilja obiteljsko nasilje mogu prijaviti policiji, a pomoć mogu potražiti u nadležnom centru za socijalnu skrb, obiteljskom centru, savjetovaštima, nevladinim udrugama, vjerskim zajednicama, a u slučaju da smatraju da su povrijeđena njihova prava povezana s postupanjem nadležnih tijela mogu se obratiti i pravobraniteljici za ravnopravnost spolova, pravobraniteljici za djecu, pravobraniteljici za osobe s invaliditetom ili pučkom pravobranitelju.

Dubravka Petrović, dipl. soc. radnik
Đurđa Kocijan, dipl. psiholog

Okrugli stol „OBITELJSKO NASILJE – PSIHOSOCIJALNI TRETMAN“

Obiteljsko nasilje kao jedan od najvećih problema u zajednici istaknut je na vijećima za prevenciju u Osijeku, B. Manastiru i Vukovaru.

Okrugli stol u organizaciji Vijeća za prevenciju Grada Osijeka i Centra za mir Osijek u listopadu 2011. okupio je stručnjake, nadležne institucije i organizacije civilnog društva iz obje županije - Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske koji su diskutirali o važnosti psihosocijalnog tretmana i radu s počiniteljima nasilja.

Uvodničari u temu bili su predstavnici policije, prekršajnog suda i Centra za socijalnu skrb, a izlaganje na temu „Psihosocijalni tretman počinitelja nasilja u obitelji“ imao je mr. sc. Dragan Jusupović, voditelj psihosocijalnog tretmana pri Društvu za psihološku pomoć Zagreb.

Zaključci okruglog stola:

- 1) uputiti zahtjev jedinicama lokalne uprave i samouprave za strateškom financijskom podrškom razvoju sustavnog psihosocijalnog tretmana za područje cijele županije;
- 2) izraditi proračun za financiranje dviju osoba koje će punovremeno provoditi psihosocijalni tretman za područje cijele županije (uz mentorsku podršku iskusnih voditelja tretmana);
- 3) uspostaviti redovnu suradnju između provoditelja psihosocijalnog tretmana i nadležnih institucija prema Protokolu o postupanju u slučaju nasilja u obitelji;
- 4) nadležne institucije i organizacije civilnog društva kontinuirano preveniraju nasilje u obitelji putem edukacijskog letka koji je predstavljen na samom okruglom stolu

(Nasilje u obitelji?! - PREKINI ŠUTNJU / ZAUSTAVI NASILJE).

ODSJEK PREVENCIJE PU OSJEČKO- BARANJSKE

Svakodnevno smo svjedoci događaja koji potvrđuju da je nasilje svugdje prisutno u društvu. Vidimo ga kroz TV emisije, filmove, video igrice, sportska natjecanja, u dnevnim vijestima...

Je li to „ono“ što želimo svojoj obitelji, prijateljima, naselju, školi, gradu i državi u kojoj živimo? Svima je jasno da je obitelj „nukleus“ ili početak svega, stoga opravdano stoji pitanje: „Gdje su nestale vrijednosti proistekle iz obiteljskog odgoja i što je tome uzrok?“ To je pitanje koje muči mnoge građane Europe i svijeta, pa tako i građane Republike Hrvatske.

Veća urbana središta Republike Hrvatske u posljednjih se nekoliko godina suočavaju s trendom rasta zlorabe svih sredstava ovisnosti među mladom populacijom. Duhan, alkohol i droge postali su sastavni dio odrastanja velikog dijela urbane mladeži. Uz zlorabu sredstava ovisnosti javljaju se i drugi socijalni problemi: maloljetnička delikvencija, školsko i izvanškolsko nasilje, problem mladih koji ne završavaju školovanje, kao i drugi oblici neprihvatljivog ponašanja.

Uloga MUP-a

Poznato je da problemi kriminaliteta, javnog reda te sigurnosti građana i njihove imovine nisu samo problemi policije, već su to problemi društva u cjelini. Potrebno je naglasiti da su ti problemi rješivi – svodljivi na prihvatljivu razinu – isključivo angažiranjem svih potencijala društvene zajednice. Ministarstvo unutarnjih poslova ne bježi niti umanjuje svoj dio posla i odgovornosti, već naprotiv, stavlja se u funkciju društvene zajednice te transparentnim djelovanjem, poticanjem i ostvarivanjem partnerskih odnosa s drugima gradi povjerenje i doprinosi efikasnijem rješavanju problema.

Tako je MUP RH među prvima započeo tranzicijsko-reformski proces na putu Hrvatske da bude ravnopravni partner u europskim i svjetskim integracijama. Sveobuhvatan proces promjena u radu policije RH je u okviru Ministarstva unutarnjih poslova započela još 2000. godine.

Promjene su se događale kroz razne aktivnosti:

1. reforma rada policije u odori,
2. projekt “Kontakt policajci”,
3. razvoj kriminalističke prevencije,
4. organizacija komunalne prevencije,
5. reforma odnosa s javnošću.

Od lipnja 2004. godine Policijska uprava osječko-baranjska započela je s provođenjem projekta “Kontakt policajci”. Provođenjem projekta zabilježene su brojne pozitivne promjene u radu policije, kao i izrazito pozitivne reakcije građana.

Usljed nedostatka komunikacije između ministarstava, tijela i službi nadležnih za rješavanje svakodnevnih problema građana u zajednici, kao i nedostatka kvalitetne dvostrane komunikacije s građanima, a nakon prihvaćanja kontakt policajaca i njihovog proaktivnog načina rada, stvoreni su uvjeti za sljedeću fazu u reformi policije. Sljedeća faza odnosila se na ustroj **vijeća za prevenciju** u gradovima, općinama, gradskim kotarima s ciljem jačanja suradnje javnog i civilnog sektora u prevenciji nasilja, ovisnosti i drugih problema zajednice koji se tiču mira i sigurnosti.

“Vijeće za prevenciju” koordinacijsko je tijelo koje okuplja predstavnike različitih institucija, organizacija civilnog društva i građana koji suradnički rade na postavljanju i provedbi ciljeva za razvoj prevencije kriminaliteta i poboljšanja kvalitete života na određenom području. Na području Policijske uprave osječko-baranjske do sada je osnovano 11 vijeća za prevenciju (Osijek, Darda, Jagodnjak, Beli Manastir, Valpovo, Belišće, Donji Miholjac, Našice, Đakovo, Čepin i Erdut).

Od 01. srpnja 2010. godine odlukom glavnog ravnatelja policije MUP-a Olivera Grbića, ustrojen je Odsjek prevencije pri Uredu načelnika PU osječko-baranjske kojim rukovodi voditelj Odsjeka.

Odsjek prevencije ima zadaću pratiti i analizirati na području PU osječko-baranjske stanje sigurnosti i pojave koje pogoduju nastanku i razvitku kažnjivih djela s ciljem njihove prevencije pri čemu surađuje s tijelima lokalne i područne samouprave, organizacijama, ustanovama, građanskim udrugama i drugim tijelima. Kroz svoj rad predlaže mjere i aktivnosti preventivnog karaktera te savjetuje građane o važnosti prevencije u njihovoj sigurnosti te informira policijske službenike o važnosti prevencije te ih potiče na preventivno djelovanje.

Od lipnja 2004. godine Policijska uprava osječko-baranjska započela je s provođenjem projekta “Kontakt policajci”. Provođenjem projekta zabilježene su brojne pozitivne promjene u radu policije, kao i izrazito pozitivne reakcije građana.

Kroz ustrojavanje Odsjeka prevencije ukazala se prilika da se policija iz jedne tradicionalno konzervativne strukture državne uprave preobrazi u strukturu koja će inicirati i predvoditi pozitivne promjene u društvu.

Od svog je ustrojavanja Odsjek prevencije PU osječko-baranjske analizirajući problematiku stanja na terenu sudjelovao u više desetaka uspješno provedenih projekata sa svojim partnerima, od kojih možemo izdvojiti najvažnije:

- 1. Živim život bez nasilja** – (aktivnost koja se provodi s ciljem da šira javnost pokaže interes i poveća senzibiliziranost na problem nasilja nad ženama),
- 2. Zajedno više možemo** – (program namijenjen učenicima IV., V. i VI. razreda osnovnih škola i njihovim roditeljima, provedba primarne prevencije usmjerene na prevenciju zlouporabe droga i ostalih sredstava ovisnosti, vandalizma, vršnjačkog nasilja i drugih oblika rizičnog ponašanja djece i mladih uz prikaz da policija kao jedan od bitnih čimbenika u zajednici zajedno s ostalim subjektima društva, npr. Centar za socijalnu skrb, Zavod za javno zdravstvo, školske ustanove i dr., doprinosi sigurnosti zajednice),
- 3. Manje oružja, manje tragedija** – (poticanje građana na dragovoljnu predaju oružja, streljiva i minsko-eksplozivnih sredstava koje nezakonito drže u svojim domovima),
- 4. Grafitima za sigurnije ceste** – (slikovnim porukama “writera” smanjiti broj prometnih nesreća),
- 5. Komoditet ispred hendikepa** – (smanjenje broja nepropisno parkiranih osobnih vozila na mjestima za parkiranje vozila osoba s invaliditetom),
- 6. Mladi vozači u prometu** – (edukativnim predavanjima mladim vozačima doprinositi njihovom sigurnom ponašanju kao sudionicima u prometu),
- 7. Sigurnost i zaštita djece na internetu** – (ukazivanje na moguće zlouporabe korištenja interneta i društvenih mreža edukativnim predavanjima, izložbama plakata, stručnim seminarima),
- 8. Prezentacija policijske prevencije na sajmovima** – (na predviđenom sajamskom prostoru u vrijeme održavanja pojedinih sajmova promovira se cjelokupni rad policije po pitanjima svih oblika prevencije te prezentira rad Vijeća za prevenciju Grada Osijeka i svih partnera koji sudjeluju u realizaciji određenih projekata),
- 9. Prevencija nasilja u vršnjačkim vezama** – (senzibiliziranje mladih ljudi, ali i ostalih građana na problem nasilja u vršnjačkim vezama),
- 10. Mala škola samoobrane** – (smanjenje broja djece i mladih s poremećajima u ponašanju ili broja onih koji su izloženi progresivnom napredovanju poremećaja u ponašanju, poticanje mladih na život u skladu s drugima tako da jedni druge ne ugrožavaju već podržavaju),
- 11. Edukacija vozača traktora** – (aktivnosti usmjerene sigurnom ponašanju i manjem stradavanju u prometu vozača traktora),
- 12. Život bez tamnih brojki – prijavimo nasilje nad ženama** – (aktivnosti usmjerene na edukaciju i senzibiliziranje mladih u svezi sa svim oblicima nasilja u obitelji, a posebice nasilja nad ženama),
- 13. Stop neredima na nogometnim utakmicama** – (predavanja predstavnicima Županijskog nogometnog saveza, predsjednicima i tajnicima 6 nogometnih središta te predavanja u mjestima nogometnih središta predstavnicima nogometnih klubova),
- 14. Partnerstvo policije i lovnih ureda – suradnja i sigurnost u lovištima** – (edukativnim predavanjima ukazati na probleme s kojima se susreću pojedine lovne udruge. Sprječavanje protuzakonitog lova, kao i drugih povreda iz područja lovstva sukladno Zakonu o lovstvu i Zakonu o oružju. Postizanje jedinstvenog pravila postupanja lovnih društava i policije temeljem Protokola o načinu postupanja u slučaju zbrinjavanja životinja),

Rješavanje opisanih problema na dobrobit svih građana uz mir, ugled i povjerenje naš je stalni zadatak.

15. Stop trgovanju ljudima – (edukativnim predavanjima ukazati djeci na opasnosti koje prijete mladima uslijed trgovanja ljudima),

16. Zajedno u vrtiću – (osposobljavanje policijskih službenika o temeljnim pedagoško-psihološkim spoznajama djetetovog razvoja i komunikacije),

17. Blagdani bez petardi i ozljeda – (edukativnim predavanjima učenicima od IV. do VIII. razreda osnovnih škola ukazuje se na problem zlouporabe pirotehničkih sredstava, eksplozivnih tvari, zlouporabe oružja i ostalih ubojitih sredstava te na moguće posljedice stradavanja od nepažljivog i nestručnog rukovanja takvim sredstvima),

18. Nasilničko ponašanje u obitelji i što sad? – (interaktivnim predavanjima i radionicama kod učenika i njihovih roditelja te djelatnika škola osvijestiti potrebu reagiranja na svaki oblik nasilja te njegovog prijavljivanja).

Grad Osijek kao veće urbano središte Republike Hrvatske zasigurno je jedno od ključnih središta u kojem postoji mogućnost i volja za suradnju gradskih vlasti i policije te usmjerenih inicijativa i podrške osnovanom Vijeću za prevenciju kriminaliteta. U gradu Osijeku postoje potencijali uz pomoć kojih će se moći učinkovito provesti preventivni programi čime bi se doprinijelo ukupnoj primarnoj prevenciji zlouporabe opojnih droga, kao i prevenciji ovisnosti djece i mladih. Implementacijom preventivnih programa na području grada Osijeka doprinit će se daljnjem razvoju i unapređenju Strategije djelovanja policije u zajednici čime će se osnažiti proaktivna uloga policije kojoj je cilj da se u partnerstvu s lokalnom zajednicom bavi uzrocima koji dovode do kažnjivih radnji, a ne samo posljedicama.

Predstavnici Grada Osijeka prepoznali su važnost rješavanja konkretnih problema građana Osijeka pa je 10. veljače 2011. godine potpisan Sporazum o međusobnoj suradnji između Grada Osijeka i PU osječko-baranjske kojim je započeo višegodišnji projekt “Zajedno više možemo”, a sastoji se od pet komponenti: Mogu ako hoću – 1 (MAH 1), Sajam mogućnosti, Prevencija i alternativa – 1 (PIA-1), Prevencija i alternativa – 2 (PIA-2) i Mogu ako hoću – 2 (MAH-2).

Provođenje prve komponente pod nazivom Mogu ako hoću – 1, koje je u tijeku, obilježava se posjetom učenika IV. razreda osnovnih škola s područja grada Osijeka uz svog kontakt policajca područnoj policijskoj postaji gdje se učenike upoznaje s radom i zaštitnom ulogom policije u zajednici i samozaštitnim ponašanjem djece u svakodnevnom životu.

Praktično sagledavajući probleme svjedoci smo, posebno u urbanim sredinama, da na pojedinim lokacijama (pješačke zone, trgovi, ulice, parkovi, ugostiteljski objekti i dr.) policija često reagira na zahtjeve građana, na desetke i stotine poziva, pisama, peticija i molbi. Pruženim intervencijama, u pravilu, uočavaju se različita protupravna ponašanja: prekoračenja radnog vremena, točenje pića maloljetnim i alkoholiziranim osobama, narušavanje javnog reda i mira, buka i galama, preprodaja cigareta, alkohola i drugih proizvoda “na crno”, različite povrede autorskih prava, prekršaji skitnje i prosjačenja, neadekvatnog držanja životinja, pisanja grafita, uništavanja državne i privatne imovine itd.

Sukladno istom, buduće preventivne aktivnosti Odsjeka prevencije PU osječko-baranjske bazirat će se upravo na generalnim, preventivnim, mjerama i radnjama, a s ciljem pozitivnog djelovanja na svijest počinitelja te stvaranja ozračja za mirno i sigurno življenje građana kao i sigurnosti za njihovu imovinu.

Željko Vranković, Odsjek prevencije PU Osječko-baranjske

Uloga volonterstva u razvoju društva i prevenciji društvenih problema

Prvi Flashmob organiziran u Osijeku 12.11.2011. godine okupio je više od 100 mladih s porukom: Plesom protiv nasilja!

<http://www.youtube.com/watch?v=ANLfhNCqhfFg>

U posljednjem desetljeću pokrenut je proces osvještavanja volonterstva kao važnog aspekta društvenog razvoja. Pokazalo se da pored činjenice kako spremnost na aktivni angažman pojedinca u prvom redu predstavlja određeni vrijednosni sustav, ono je i jedan od načina socijalnog uključivanja i integracije koje doprinosi izgrađivanju kohezivnog društva stvarajući veze temeljene na povjerenju i solidarnosti. Volontiranje je jedan od načina na koji ljudi, bez obzira na nacionalnost, religiju, socioekonomski status i dob, mogu doprinijeti stvaranju pozitivnih promjena u društvu. U svijetu je volonterstvo i volontiranje definirano na različite načine i ima različite dimenzije, ali se može slobodno reći kako je u svojoj najširoj definiciji volontiranje neplaćeno, nekarijerski, neprofitno, slobodno izabrano djelovanje koje se javlja u različitim oblicima¹.

Volontiranje kroz aktivno uključivanje u društvo, s ciljem proaktivnog iniciranja promjena u društvu, još je uvijek noviji oblik volontiranja u Hrvatskoj. Najčešće se odnosi na aktivno sudjelovanje u političkim, neprofitnim organizacijama, neformalnim građanskim inicijativama i interesnim grupama.²

Jedna od stvari koje najviše zabrinjavaju u suvremenim demokracijama je otuđenje građana od političkih procesa, nezainteresiranost za društvena pitanja, niska razina angažiranosti kod traženja rješenja i uopće naglašeni prijezir prema politici i političarima. Upravo je stoga civilno društvo važna sastavnica demokratskog procesa. Paralelno s političkim strankama i lobijima, ono građanima pruža alternativni put za kanaliziranje različitih pogleda i osiguranje raznih interesa u procesu donošenja odluka kao i mogućnost sudjelovanja u rješenjima.

Kako bi demokracija bila što više sudionička potrebno je da osim države koja je odgovorna za otvaranje kanala i usvajanje mehanizama sudjelovanja građana, društvo ima aktivne i informirane građane. U svojoj knjizi Socijalni kapital³ prof. dr. Berto Šalaj ističe kanadskog politologa Henryja Milnera, autora studije o funkcioniranju demokracije, koji smatra da je

¹ Forčić, Ćulum, Šehić Relić, Kako ih pronaći kako ih zadržati – smjernice za rad s volonterima, 2007.

² http://www.google.hr/search?hl=hr&q=related:crosbi.znanstvenici.hr/datoteka/348274.00_Volontersto_kao_inherentno_socijalno_odgovorna_djelatnost_pravni_aspekti.doc

³ Socijalni Kapital - Fakultet političkih znanosti, B. Šalaj, 2007.

razina građanske pismenosti iznimno važna za ostvarenje demokracije. Milner je fokusiran na znanja i sposobnosti koje su građanima potrebne u 21. stoljeću kako bi mogli ispunjavati ulogu građana. Dakle, znanja i sposobnosti koje su građanima nužne da bi djelovali kao kompetentni građani Milner smatra građanskom pismenosti i kaže „samo su građanski pismeni pojedinci sposobni promišljati učinke koji politički odabiri mogu proizvesti. Oni svojim odlukama jačaju održivu državu blagostanja koja pak svojim institucijama i javnim politikama pozitivno djeluje na razvoj građanske pismenosti“. Upravo bi promišljeni i organizirani pristup razvoju volonterstva mogao pomoći u procesu građanskog opismenjavanja. Možda najvažnija odrednica dobro osmišljenih volonterskih programa jest upravo kreiranje okruženja u kojoj će volonteri ostvariti najbolji utjecaj za druge i društvo, a pritom izgrađivati sebe kao svjesnog i odgovornog pojedinca. Volonterski angažman od izuzetne je važnosti u vrijeme političkih, ekonomskih, ekoloških kriza s kojima se svakodnevno suočavamo. Volonterstvo potiče društveni aktivizam koji je osnovni pokretač svakog naprednog društva. Prepoznavanjem potreba zajednice u kojoj živimo i spremnošću da se aktivno uključimo, pomažemo društvu u kojem živimo da brže i kvalitetnije riješi nagomilane probleme i potrebe. Očekivati od države da sama riješi sve probleme vodi u skrbički odnos države prema građanima koji je karakterističan za nerazvijena društva. Volontiranje kao društveni fenomen pridonosi pojačanom sudjelovanju građana u društvenom životu, pomaže stvaranju lokalnih mreža i stvara osjećaj odgovornosti za rješavanje problema koji postoje u zajednicama.

Volonterstvo se može iskoristiti kao oruđe za poticanje aktivnog i odgovornog građanskog angažmana u EU, što je ključno u ostvarivanju europskih ideala i vrijednosti kao što su demokracija, solidarnost i sudjelovanje u društvu. Volonterski angažman građana je snažan izvor pomirenja i ponovne izgradnje u podijeljenim društvima.

Stoga je iznimno važno da svi sektori društva (organizacije civilnog društva, Vlada Republike Hrvatske, lokalna i regionalna samouprava, profitni/poslovni sektor, mediji, obrazovne institucije) mogu kontinuirano, paralelno i u međusobnoj suradnji doprinijeti razvoju volonterstva kroz niz različitih aktivnosti u domeni svog djelovanja ili poslovanja i to kroz priznavanje volonterskog rada (u smislu priznavanja važnosti volontiranja za društvo ili doprinosa volonterstva u smislu usluga koje pruža), promocije vrijednosti volontiranja, njegovih prednosti i mogućnosti te primjera dobre prakse, razvoj organizacije volontiranja (razvoj infrastrukture za razvoj volonterstva), utjecanje na javne politike i umrežavanja (uspostavljanja veza između volonterske zajednice i različitih aktera u društvu na različitim razinama). Poseban naglasak treba staviti na obrazovne institucije koje bi u prvom redu trebale biti promotori volonterstva te u suradnji s organizacijama civilnog društva poticati učenike i studente na volonterski angažman u zajednici. Ovo se može postići vrednovanjem i nagrađivanjem studenata koji su aktivni u zajednici. U tom smislu važno bi bilo područje civilnog društva pomaknuti s margina obrazovnog sustava gdje se, nažalost, još uvijek nalazi.

Lejla Šehić Relić
Volonterski centar Osijek

Prepoznavanjem potreba zajednice u kojoj živimo i spremnošću da se aktivno uključimo, pomažemo društvu u kojem živimo da brže i kvalitetnije riješi nagomilane probleme i potrebe

Građani – ključni dionici u planiranju dugoročnih rješenja

Uključivanje građana u rješavanje i preveniranje problema u zajednici kroz istraživanja provedena u Osijeku, Vukovaru i Belom Manastiru

Uvod...o projektu

Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek u siječnju 2010. godine započeo je projekt “Građani, policija i lokalna uprava zajedno prema participatornoj demokraciji - izgradnja kapaciteta zajednice za konsenzus” kroz podršku sredstava Europskog programa za demokraciju i ljudska prava (EIDHR). Ovaj projekt provodio se u suradnji s lokalnim upravama gradova Osijek, Vukovar i Beli Manastir te njihovim policijskim upravama. Partner u provedbi projekta bio je Volonterski centar Osijek.

Osnovni cilj projekta usmjeren je na jačanje kapaciteta zajednice i pokretanje (mobiliziranje) građana, posebno marginaliziranih grupa, na zajedničko rješavanje problema važnih za razvoj zajednice korištenjem demokratskih mehanizama u područjima Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županije.

Jedna od aktivnosti u projektu odnosila se i na istraživanje problema u navedenim zajednicama kroz koje se željelo uključiti građane u preveniranje i rješavanje problema u zajednici.

Zašto istraživanje?

Suvremeno društvo postaje sve kompleksnije, a njegovi su problemi do te mjere složeni da njihovo rješavanje i preveniranje mora uključivati suradnju udruženih snaga svih relevantnih dionika zajednice. Povezivanjem važnih dionika zajednice (Grad, policija, institucije, udruge građana...) stvaramo uvjete za kvalitetnije i učinkovitije rješavanje i preveniranje problema u zajednici. Osim toga, uključivanjem svih relevantnih dionika u rješavanje problema u zajednici doprinosimo boljoj sigurnosti i kvaliteti života jedne zajednice.

Jedni od najvažnijih sudionika u ovom procesu upravo su i sami građani. Građani su ti koji zasigurno imaju najbolji uvid o tome što bi željeli

promijeniti u svojoj okolini i zajednici u kojoj žive. Oni su ti koji mogu procijeniti što jednu zajednicu čini dobrim mjestom za život te mogu uočiti probleme koji ih brinu i kojima bi se trebalo više baviti. Upravo nam je stoga i bila namjera kroz istraživanje problema u zajednici potaknuti građane da se uključe u njihovo rješavanje radi kvalitetnijeg i učinkovitijeg preveniranja istih te ih kroz konstruktivni i otvoren dijalog, nenasilnu komunikaciju i uvažavanje njihovih različitih stavova, mišljenja i potreba uključiti u ovaj proces.

Ovakav proces, koji uključuje različite dionike u zajednice, također osigurava i veću motiviranost građana za sudjelovanje u planiranju rješenja te stvara ozračje i osjećaj uzajamnog povjerenja među relevantnim dionicima u zajednici.

O istraživanju...

Jedna od aktivnosti projekta “Građani, policija i lokalna uprava zajedno prema participatornoj demokraciji - izgradnja kapaciteta zajednice za konsenzus” bila je usmjerena i na istraživanje kroz koje se željelo uključiti građane u rješavanje problema zajednice radi kvalitetnijeg i učinkovitijeg preveniranja problema u zajednici.

Prije samog istraživanja projektni je tim zajedno s Vijećima za prevenciju detektirao probleme koji su dubinski istraženi. Kroz istraživanje građani su upitani o postojećim problemima, njihovim uzrocima, posljedicama te mogućim rješenjima i načinima prevencije.

Istraživanja su provedena putem upitnika sastavljenog od 12 pitanja otvorenog tipa u Osijeku, Vukovaru i Belom Manastiru u dvama navratima prilikom kojih su istraživani različiti problemi. Prvo istraživanje provedeno je u ljeto 2010. g., a drugo u proljeće 2011. g. u spomenutim zajednicama.

Intervjui s građanima u Osijeku, Vukovaru i Belom Manastiru provedeni su uz veliku pomoć 55 volontera metodom suosjećajnog slušanja. Metoda suosjećajnog slušanja je metoda aktivnog slušanja u kojoj osoba koja vodi razgovor prolazi kroz set pitanja i otvara komunikaciju s ispitanikom na način da osigura ozračje razumijevanja i suosjećanja. Ta tehnika uključuje aktivno slušanje te postavljanje dodatnih potpitanja kako bismo što vjernije dobili ispitanikova opažanja, osjećaje i potrebe. Projektni tim pripremio je volontere, educirao ih o metodi suosjećajnog slušanja kroz četverodnevnu edukaciju te je izradio upitnik.

Istraživanje brojčano obuhvaća relativno malen uzorak ispitanika, ukupno 225 ispitanika u svim gradovima, međutim, uzorak je biran na način da pokrije sve relevantne dionike za ovo istraživanje (građane, predstavnike ustanova i institucija, udruga...).

Kroz ovo istraživanje analizirani su sljedeći problemi: nasilje, ovisnost o alkoholu, društveno neprihvatljivo ponašanje mladih, vršnjačko nasilje, obiteljsko nasilje...

Edukacija volontera za provedbu istraživanja

Nakon svakog provedenog istraživanja te analize i sistematiziranja svih odgovora, projektni tim prezentirao je rezultate istraživanja svim volonterima kroz fokus grupu te na taj način dodatno provjerio vjerodostojnost rezultata. Osvrti fokus grupe, kao i preporuke projektnog tima proizašle po završetku istraživanja, također su uvršteni u rezultate istraživanja.

Rezultati istraživanja prezentirani su na sjednicama Vijeća za prevenciju Belog Manastira, Osijeka i Vukovara i poslužit će za izradu Plana prevencije.

Iskustva i dojmovi volontera kroz istraživanje

Važan doprinos ovom istraživanju dali su i volonteri, koji su kroz istraživanje provedeno na terenu uočili nekoliko važnih činjenica te svoju povratnu informaciju iznijeli na fokus grupi.

Prilikom rada u fokus grupi, skupina volontera koja je intervjuirala ispitanike općenito smatra kako je bilo poprilično teško motivirati ispitanike na razgovor što može ukazivati na apatično stanje građana općenito. Volonteri također spominju kako je prilikom intervjuiranja predstavnika javnih ustanova i institucija bilo vrlo izazovno raditi s obzirom na to da ispitanici iz ove skupine često nisu imali dovoljno vremena za intervju te su davali vrlo štire i načelne odgovore. Ovakva situacija i stanje primijećeno je u sva tri grada u kojima je provedeno istraživanje.

Također, iako to građani nisu direktno navodili kao svoje odgovore u traženju uzroka pojedinih problema (primjerice nasilje), u Vukovaru i Belom Manastiru volonteri zamjećuju kako je tu još uvijek prisutna međunacionalna netrpeljivost i diskriminacija. To zapažaju posebice i u prvom redu u školama i to među vršnjacima te pri zapošljavanju.

Još jedna od činjenica, vezana uz Vukovar, odnosi se i na nelagodu prilikom istraživanja problema obiteljskog nasilja u Vukovaru. Volonteri uočavaju kako se građani vrlo teško otvaraju u takvim temama te uglavnom o problemu govore u trećem licu. Posebice je teško onima koji su imali iskustva s obiteljskim nasiljem otvoreno govoriti o problemu.

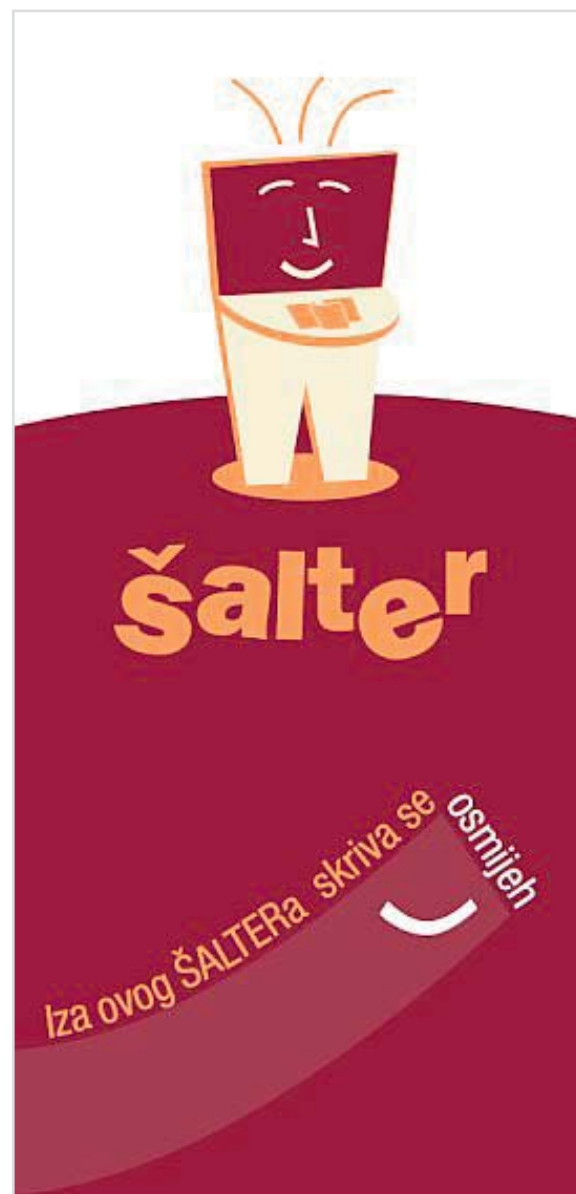
Jedna od činjenica koju volonteri zapažaju jest kako različiti dionici (posebice predstavnici institucija) često ne prepoznaju svoju ulogu u rješavanju različitih problema i prevenciji istih te uočavaju vrlo slabu koordinaciju između različitih institucija i ustanova relevantnih za rješavanje i preveniranje istraživanih problema.

Preporuke proizašle iz rezultata istraživanja u Osijeku, Vukovaru i Belom Manastiru

U protekle dvije godine u svakom gradu dubinski je istraživan po jedan do dva problema koji su prethodno detektirani u suradnji s Vijećima za prevenciju. O svakom ovom problemu građani su bili upitani o uzrocima ovih problema, posljedicama koje vide u zajednici te mogućim načinima prevencije. Nakon analize odgovora dobivenih kroz istraživanje te sugestija prikupljenih kroz fokus grupu, projektni tim iznosi sljedeće preporuke za daljnji rad Vijeća za prevenciju u Osijeku, Vukovaru i Belom Manastiru:

- Provoditi kontinuiranu promociju s ciljem prepoznavanja različitih problema, njihovih uzroka i posljedica te zagovaranja nenasilnog rješavanja problema.
- Identificirati ključne postojeće nositelje programa s ciljem smanjenja i ublažavanja navedenih problema te poticanje njihove bolje koordinacije.
- Poticati i provoditi programe građanskog odgoja (izgradnja stavova i vještina odgovornog građanstva, uvažavanje različitosti, socijalne osjetljivosti, nenasilja i volontiranja) djece u školi kroz suradnju udruga i škola.
- Uspostaviti modele kontinuirane prevencije i stručne pomoći (koji nedostaju), a koji će doprinijeti smanjenju spomenutih problema i ublažavanju posljedica (npr. stručno savjetovalište, obiteljski centar, SOS telefon i sl.).
- Ojačati ulogu lokalne samouprave u programima prevencije te kreirati sustav socijalnog ugovaranja s nositeljima takvih aktivnosti (primarno organizacijama civilnog društva).

Jelena Kamenko
Volonterski centar Osijek

ŠALTER – Program potpora razvoju civilnog društva na području Slavonije i Baranje

Program ŠALTER – potpora razvoju civilnog društva provodi mreža organizacija s područja Slavonije i Baranje koje kao važan dio svoje misije prepoznaju razvoj civilnoga društva.

Program u partnerstvu provode PRONI Centar za socijalno podučavanje, Volonterski centar Osijek i Projekt Građanske Demokratske Inicijative – P.G.D.I. Beli Manastir. Članice mreže su samostalne udruge koje provode aktivnosti u domeni svoje misije. Svaka od ovih organizacija u sklopu programa ŠALTER pruža potporu civilnim inicijativama i drugim organizacijama civilnoga društva prema zajednički dogovorenim standardima. Partnerstvo između navedenih udruga kreirano je kako bi se umrežavanjem specifičnih znanja i vještina, kao i zemljopisnog područja djelovanja, pružila sveobuhvatna podrška izgradnji aktivnoga civilnoga društva na području Slavonije i Baranje.

Iza ovog šaltera skriva se osmijeh!

Program ŠALTER predstavlja mrežu info-ureda u Osijeku, Vukovaru i Belom Manastiru koji nude usluge informiranja, savjetovanja, obrazovanja i tehničke podrške aktivnim pojedincima, civilnim inicijativama i organizacijama civilnoga društva. Na ovaj način aktivnosti programa obuhvaćaju područje Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županije, a organiziranjem info-dana na mjesečnoj osnovi ovaj program djeluje i u Požeško-slavonskoj, Brodsko-posavskoj te Virovitičko-podravskoj županiji.

Aktivnosti mreže provode profesionalni djelatnici i volonteri.

Dugoročni cilj programa ŠALTER je postavljanje održive strukture potpore razvoju civilnoga društva na području Slavonije i Baranje kroz:

- promociju vrijednosti civilnoga društva;
- osnaživanje pojedinaca i civilnih inicijativa;
- jačanje sposobnosti organizacija civilnoga društva kroz informiranje, savjetovanje, obrazovanje i tehničku podršku;
- poticanje i jačanje suradnje i umrežavanja između OCD-a i među sektorima.

Korisnici usluga ŠALTER-a su aktivni pojedinci, civilne inicijative i organizacije civilnoga društva koje djeluju na području Slavonije i Baranje.

Ukoliko trebate pomoć i podršku u razvoju svoje organizacije i provedbi aktivnosti možete nas kontaktirati u uredima:

- Osijek, Lorenza Jagera 12, tel: 031 211 306
- Vukovar, 204.vukovarske brigade 43, tel: 032 441 612
- Beli Manastir, Jozzefa Antala 3, tel: 031 702 088

Program se provodi u partnerstvu s Nacionalnom zaklade za razvoj civilnoga društva te uz svesrdnu podršku volontera i članova partnerskih organizacija.

Detaljnije o programu Šalter možete vidjeti na <http://salter.com.hr>

**Iza ovog
šaltera skriva
se osmijeh**

Partnerstvo Bristola okuplja zajedno partnere iz poslovnog i javnog sektora, predstavnike zajednice, volontera i obrazovnih institucija kako bi Bristol učinili uspješnim gradom. Partnerstvo donosi viziju, mjere i planove za razvoj Bristola za idućih deset godina.

PARTNERSTVO ZA SIGURNIJI BRISTOL

Odbor Partnerstva za sigurniji Bristol sastoji se od ključnih osoba koje su dio Partnerstva Bristola. Odbor se sastaje svaka dva mjeseca i inicira skupine za razne projekte te predviđa budžet za provedbu projekata.

Cilj mu je učiniti Bristol sigurnijim za sve njegove građane i posjetitelje.

Uloga partnerstva je koordinirati aktivnosti koje će rješavati probleme kriminala i droga u zajednici.

PRIORITETI

- **Liječenje odraslih ovisnika**
Tim za strategiju borbe protiv droga Partnerstva za sigurniji Bristol pruža podršku konzumentima droga i njihovim pružateljima pomoći osiguravajući da njihovo liječenje bude što brže i što jednostavnije. Tim svoj rad provodi u suradnji s agencijama i službama za liječenje ovisnosti te raznim grupama u zajednici koje pružaju usluge liječenja i brige u skladu s potrebama.
- **Sigurnost zajednice**
Sigurnost zajednice odnosi se na kreiranje lokalnih rješenja za lokalne probleme koje su identificirali lokalni stanovnici. Rad se odnosi na suradnju koja uključuje: policiju, vatrogasce, ured za probaciju, zdravstvene ustanove te volontere kako bi zajednički razvili i proveli projekte sigurnosti u zajednici. Stanovništvo otvara i predlaže prioritetne probleme za rješavanje kroz sastanke *Partnerstva mjesne zajednice*. Partnerstva mjesne zajednice okupljaju članove mjesnog odbora, kontakt policiju, udruge i građane kako bi zajednički koordinirali službe i poslove koji se odnose na čišćenje ulica, održavanje parkova, plan recikliranja otpada, manje planove prometnih poslova, održavanje cesta (obilaznica) te poslove povezane sa sigurnošću zajednice.

Definicija:

„Sigurnost zajednice znači prevencija, smanjenje ili održavanje društvenih, okolišnih i kriminalnih faktora koji utječu na ljudsko pravo na život bez straha od kriminaliteta, kao i na kvalitetu života. Uključuje preventivne mjere kojima se doprinosi smanjenju kriminaliteta i asocijalnog ponašanja.“

- **Prevenција kriminaliteta**

Jedan od strategijskih prioriteta vijeća je „osigurati da se građani osjećaju sigurno od kriminala i asocijalnog ponašanja te da uživaju u zdravom životu“. Partnerstvo za sigurniji Bristol surađuje s policijom i drugim upravljačkim strukturama koje se bave kriminalitetom u Bristolu tako što postavljaju strategije i planove koji se tiču počinitelja, žrtava i lokacija kriminaliteta.

- **U vašoj četvrti**

Upravljanje gradskom četvrti

Partnerstvo za sigurniji Bristol osigurava rad timova u kojima djeluju Službenici za sigurniju zajednicu.

Naši ciljevi su:

- Poboľšati i održati osjećaj sigurnosti i zaštite u vašoj gradskoj četvrti na području cijelog Bristola;
- Facilitirati sastanke i skupine gdje lokalno stanovništvo ima aktivan uvid u upravljanje njihovim dijelom grada.

Tko smo mi

Službenici za sigurniju zajednicu čine javno lice Odjela kriminala i droga *Partnerstva za sigurniji Bristol*. Sjedište nam je u lokalnoj policijskoj postaji, a radimo s raznim partnerima, kao i odjelima i službama Gradskog vijeća Bristola, policijom, vatrogascima, te drugim agencijama, kao i raznim volonterskim i građanskim skupinama.

- **Odjel za pomoć počiniteljima**

IMPACT je ime bristolskog Odjela za pomoć počiniteljima. Odjel trenutno radi s oko 800 korisnika. Radni tim IMPACT-a brine o počiniteljima kaznenih djela kao što su razbojništvo, pljačke, provale ili krađe vozila te višestrukim počiniteljima kaznenih djela teške krađe trgovina. Od ukupnog broja počinitelja kaznenih djela velik je broj onih koji su počinitelji zbog ovisnosti o drogama. Istraživanja pokazuju da je 10% od najčešćih višestrukih počinitelja odgovorno za 50% svih kaznenih djela.

Cilj je rehabilitirati počinitelje i pružiti im podršku u procesu promjene. Aktivnosti IMPACT-a pokazale su se uspješnim načinom rada na promjenama ponašanja počinitelja.

- **Mladi**

Partnerstvo za sigurniji Bristol radi na rješavanju problema droga i kriminaliteta koji se odnose na mlade ljude osiguravajući prevenciju problematičnog ponašanja, ali i pomoć i podršku mladima koji trebaju promijeniti svoje ponašanje. U ovakvim situacijama izuzetno je važan partnerski pristup koji zajedno okuplja odgojno-obrazovne ustanove i udruge, ustanove za djecu i mlade, zdravstvo, policiju, udruge mladih i razne druge agencije. Svaka od ustanova ima važnu ulogu u provedbenom planu Bristola pod nazivom *Svako dijete je važno*.

Izvor: <http://www.bristol.gov.uk/page/safer-bristol> iz 2011.

Centar za mir, nenasilje i ljudska prava, Osijek

t: 031.206.886

f: 031.206.889

www.centar-za-mir.hr

eduka@centar-za-mir.hr

**ZAHVALJUJEMO SVIM NAŠIM SURADNICIMA KOJI SU NAS PODRŽAVALI U RADU TIJEKOM PROVEDBE
PROJEKTA UZ ŽELJE I OTVORENOST ZA DALJNI RAZVOJ VIJEĆA ZA PREVENCIJU.**

Projektni tim: Nena Arvaj, Snježana Kovačević i Igor Đorđević

Ova publikacija dio je projekta "Građani, policija i lokalna uprava zajedno prema participatornoj demokraciji" financiranog sredstvima Europske unije kroz Europski program za demokraciju i ljudska prava (engl. EIDHR). Sadržaj i stavovi u publikaciji su isključiva odgovornost korisnika, Centra za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek i ne odražavaju nužno stavove Europske Unije.